

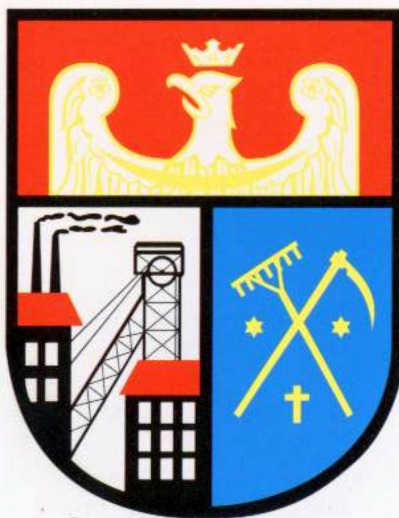
KNURÓW

700 LAT

KNURÓW

700 LAT
1305 – 2005

2005 ROK

387

26/8/06

94(438)A/Z "1305/2005" (084.1)

Szanowni Państwo

W roku 2005 obchodzimy wspaniały jubileusz 700 lat Knuruwa. Jest to niepowtarzalna okazja aby podsumować wspólny dorobek obecnych i wcześniejszych pokoleń mieszkańców naszego miasta. Oddaje do Państwa rąk specjalnie przygotowany na tę okazję album, poświęcony historii, kulturze oraz życiu współczesnego Knuruwa i jego mieszkańców. Dzieło to obejmuje przede wszystkim tematyczny zbiór fotografii, które w przyjazny sposób ukazują prawdziwe, często nie zauważalne oblicze naszego miasta. Ufam, że uważna lektura albumu posłuży mieszkańcom Knuruwa jako niecodzienna podróż w świat swojej "małej ojczyzny", zaś osobom spoza naszego miasta przybliży nasz wspólny duchowy i materialny dorobek.

Adam Rams
Prezydent Miasta
Knurów

Dear Ladies and Gentlemen,

In the year 2005 we celebrate the glorious 700-year-jubilee of Knurów. It is a unique opportunity to sum up the achievements of present and former generations of our citizens.

I have the immense pleasure to present you a special album on this occasion, dedicated to the history, culture and contemporary life of Knurów and its inhabitants. It contains above all a collection of photographs presenting aspects of our town quite often inconspicuous.

I believe, that the accurate reading of this album will allow the inhabitants of Knurów to make an unusual trip into the worlds of our "little fatherland"; whilst for the others-strangers to our town-will approach our common spiritual and material inheritance.

Adam Rams
Mayor of Knurów

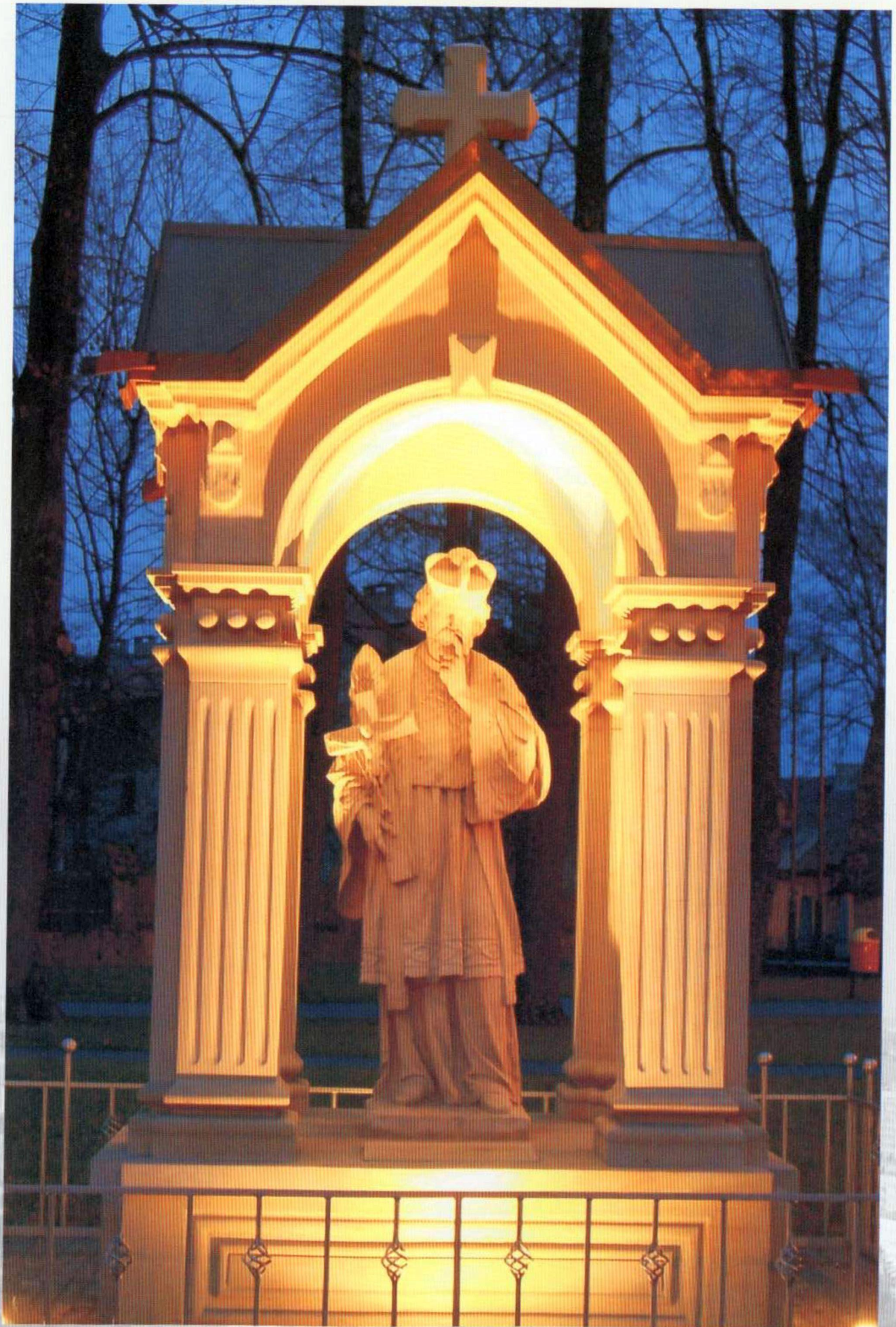
Sehr geehrte Damen und Herren,

Im Jahre 2005 feiern wir ein großartiges, 700jähriges Jubiläum von Knurów. Es ist eine einmalige Gelegenheit, um die gemeinsamen Errungenschaften der gegenwärtigen und vergangenen Einwohner-Generationen der Stadt zu rekapitulieren.

Ich übergebe Ihnen dieses speziell aus diesem Anlass geschaffene Album, das der Geschichte, Kultur und dem Leben des gegenwärtigen Knurów und seiner Einwohner gewidmet ist. Dieses Werk umfaßt vor allem eine thematische Photosammlung, die auf freundliche Weise das wahre - oft aber un wahrnehmbare - Antlitz unserer Stadt präsentiert.

Ich hoffe, daß aufmerksame Lektüre dieses Albums den Einwohnern von Knurów als ungewöhnliche Reise in die Welt ihrer Heimat dienen, und den Gästen unser geistiges und materielles Erbe näher bringen wird.

Adam Rams
Stadtpräsident von Knurów

fot. UM Knurów

św. Jan Nepomucen
St. John Nepomucen
St. Johannes Nepomuk

TWOJE MIASTO

*Jest takie miejsce na świecie,
Gdzie święte są chleb i praca,
Nawet gdy los cię w nieznane uniesie,
Będiesz tu zawsze myślami powracał.*

*Jest takie miejsce w Europie,
Przez wieki było i będzie,
Gdzie krew przelewali dumni ojcowie,
By wnuki twe znały swój język.*

*Jest takie miejsce w ojczyźnie,
Gdzie złoto jest czarne jak ziemia,
Ludzie pobożni są i uczciwi,
Jakby stąd bliżej było do nieba.*

*Jest takie miejsce w pamięci -
Wspomnienie miasta młodości
I echa dziecięcych wierszy,
I twarze szkolnych miłości.*

*Jest w twoim sercu miejsce,
Gdzie wschodzi ziarnko nadziei -
Pozwól mu rosnąć i pięknieć,
Aż w jasną przyszłość się zmieni.*

Miroslaw Kirszensztejn

Knurów – miasto położone na Wyżynie Śląskiej w dolinie rzeki Bierawki wchodzi w skład województwa śląskiego, leżąc w jego południowo-zachodniej części, w bliskim sąsiedztwie Gliwic oraz Rybnika – dużych ośrodków przemysłowych z bogatym zapleczem naukowym i technicznym oraz w niewielkiej odległości od Katowic stolicy Górnego Śląska.

Obecnie miasto liczy 41 tysięcy mieszkańców i zajmuje obszar 34 kilometrów kwadratowych – stanowiąc pod tym względem największą jednostkę administracyjną gliwickiego powiatu ziemskiego.

Najstarszym zachowanym dokumentem, w którym po raz pierwszy odnotowano istnienie Knurowa jest „Księga uposażeń biskupstwa wrocławskiego” (Liber Fundationis Episcopatus Vratislaviensis), pochodząca z ostatniego dziesięciolecia XIII wieku. Knurów pod koniec XIII i na początku XIV wieku był już zorganizowaną osadą i stanowił część składową ziemi gliwickiej, stając się począwszy od końca XV wioską rycerską. Na przestrzeni wieków losy Knurowa toczyły się podobnie, jak historia całego Górnego Śląska, który przechodził kolejno z rąk do rąk aby ostatecznie, po wojnach śląskich w 1742r., znaleźć się w granicach Królestwa Pruskiego.

Zasadnicze zmiany w historii Knurowa przyniósł wiek XIX, a ściślej jego końcówka, kiedy to zaczyna się rozwijać przemysł górniczy. Prowadzone wiercenia ujawniły bogate złoża węgla gazowo-koksującego i to właśnie ich eksploatacja wywarła decydujący wpływ na dalszy rozwój Knurowa, który z osady typowo rolniczej przekształcił się w silnie zurbanizowany ośrodek przemysłowy. Dobitym tego przykładem były zmiany jakie zaszły w krajobrazie knurowskim. Dotychczasowa siedliskowa zabudowa wzdłuż potoku wzbogacona została nowymi obiektami. Na ich tle wyróżniał się wybudowany w latach 1852-1853 dom mieszkalny nazywany potocznie zamkiem (obecnie siedziba NOT i Izby Tradycji KW/K Knurów) ulokowany nad stawem zamkowym oraz XVI wieczny drewniany kościół p.w. św. Wawrzyńca (przeniesiony w 1936r. do Chorzowa).

Knurów – a town located on the Silesian uplands, in the Bierawka river valley – belongs to the Silesian voivodship and lies in its South-West part, not far from Gliwice and Rybnik, two big industrial centres with rich scientific and industrial facilities, and Katowice – the capital of Upper Silesia.

The town has a population of 41000 inhabitants and covers an area of 34 square km, thus representing the largest administrative unit of the Gliwice district.

The oldest existing document where Knurów is mentioned for the first time is “The Salary Book of Breslau Episcopate” (Liber Fundationis Episcopatus Vratislaviensis) coming from the last decade of the 13th century. At the end of the 13th and beginning of the 14th century, Knurów was already a settlement and represented an integral part of the Gliwice territory. At the end of the 15th century it became a knights’ village. Over the centuries, the destiny of Knurów was similar to the history of Upper Silesia, passed from one hand to another and eventually, after the Silesian war in 1742, to be found within the borders of the Prussian Empire.

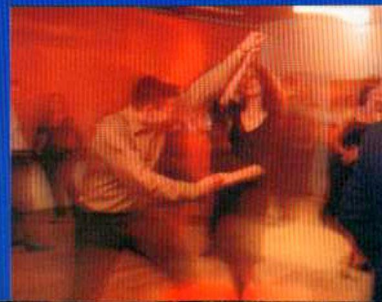
Basic changes in the history of Knurów were made at the end of the 19th century, when the mining industry began to develop. The preliminary drilling showed rich deposits of gas-coking coal, which influenced a lot the further development, from a typical agricultural settlement, Knurów became a highly urbanized industrial centre. A good example to illustrate this is represented by the changes in the landscape. New buildings appeared and, among them, the most remarkable was the so-called “the castle” – built between 1852-53 (at the moment the seat of The Chief Technical Organization and the Tradition Chamber of the Knurów Coal Mine) and located near the castle pond, and also the wooden church of St. Lawrence, from the 16th century (moved to Chorzów in 1936).

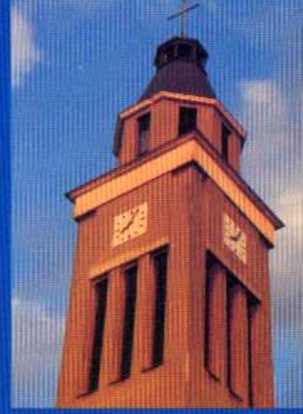
Knurów, eine Stadt auf der Schlesischen Hochebene im Tal des Bierawka-Flusses, ist im süd-westlichen Teil der Schlesischen Woiwodschaft gelegen, in Nachbarschaft von Gliwice und Rybnik – großen Industrie- und Wissenschaftszentren – und in geringer Entfernung von Katowice, der Hauptstadt Oberschlesiens.

Die Stadt hat 41 Tausend Einwohner und umfaßt die Fläche von 34 Quadratkilometern, was macht sie zur größten Verwaltungseinheit des Gliwicer Landkreises.

Die älteste Urkunde, in der Knurów zum ersten Mal erwähnt wird, ist das “Buch der Ausstattung des Breslauer Bistums” (Liber Fundationis Episcopatus Vratislaviensis), das aus dem letzten Jahrzehnt des 13. Jhdt. stammt. Ende des 13. und Anfang des 14. Jhdt. war Knurów schon eine organisierte Siedlung und Teil des Gliwicer Landes. Ende des 15. Jhdt. ist es ein Rittergut geworden. Über die Jahrhunderte hinweg waren die Geschehnisse Knurows den von Oberschlesien ähnlich, das mehrmals die Herrscher wechselte, und letztendlich, nach den Schlesischen Kriegen im Jahre 1742, sich in den Grenzen von Königtum Preussen befunden hat.

Die grundsätzlichen Veränderungen in der Geschichte Knuróws hat das Ende des 19. Jhdt. mit sich gebracht, als der Kohlenbergbau fing an sich zu entwickeln. Durch Bohrungen sind reiche Vorkommen von Gas- und Kokssteine entdeckt worden. Die Förderung dieser Kohlenvorkommen hat entscheidend die weitere Entwicklung von Knurów beeinflußt, das von einer typisch landwirtschaftlichen Siedlung sich in ein stark urbanisiertes Industriezentrum verwandelte. Deutliches Beispiel dafür sind Veränderungen in der Knurower Landschaft. Die bisherige Siedlungsbebauung entlang des Baches ist durch neue Objekte bereichert worden, von denen sich das 1852-1853 erbaute, am Schloßteich gelegene Wohnhaus, allgemein Schloß genannt, unterscheidet (jetzt Sitz der Zentralen Techniker-Organisation und Traditionsstube des Knurower Bergwerks), und eine aus dem 16. Jhdt. stammende St. Lorenz-Kirche (1936 nach Chorzów verlegt).

Pierwszą fabryką na terenie miasta była prochnia "Lignoz", (późniejsze Zakłady Chemiczne "Krywald - Erg"). Zakład ten, działający od 1875 r. produkował m. in. czarny proch dla potrzeb górnictwa. Nieco młodszą jest kopalnia Knurów, której budowę rozpoczęto w 1903 roku oraz koksownia z dwoma bateriami pieców. Uprzemysłowienie Knurowa wpłynęło na zmiany demograficzne i socjo-ekonomiczne. Miejscowość, która w 1871 roku liczyła 849 mieszkańców już w 1910 roku zwiększyła liczebność do 4339 osób. Rozbudowano sieć dróg, uruchomiono w 1908 r. pierwszą linię kolejową. W sąsiedztwie zakładów pracy wybudowano trzy kolonie robotnicze oraz budynki urzędnicze, które do dzisiaj stanowią charakterystyczny dla Górnego Śląska przykład osiedli patronackich. W 1912 r. powstał jeden z najbardziej charakterystycznych budynków - Lecznica Spółki Brackiej (obecnie szpital miejski), wzniesiono także kilkanaście, w większości modernistycznych kamienic w rejonie ulic Niepodległości, 1-go Maja, Zwycięstwa czy też ulicy ks. Kozielka.

Dalszy rozwój miasta, przerywany wybuchem I wojny światowej, a później walkami powstańcami w latach 1919-1921, związany był z przyłączeniem Knurowa do odrodzonego Państwa Polskiego.

Skarb Państwa przejął kopalnię i koksownię, górniczym szybowi nadano polskie nazwy: "Piotr", "Paweł", i "Foch". Na tej uroczystości obecny był m.in. Wojciech Korfanty.

W okresie dwudziestolecia międzywojennego włożono dużo wysiłku w społeczny i architektoniczny rozwój miasta. W latach 1928-1929 wybudowano ratusz, w którym znajdowała się siedziba władz gminy, sala posiedzeń oraz posterunek policji. Opracowano też projekt budowy nowego kościoła p.w. św. Cyryla i Metodego. Aktywnie działały organizacje społeczno-kulturalne jak: "Towarzystwo Czytelników Ludowych", Związek Harcerstwa Polskiego, Towarzystwo Śpiewaczy, "Hejnal", Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół". Szczególne zasługi dla rozwoju Knurowa położyli ks. Alojzy Koziellek, Antoni Slonina, Jan Kwitek (m.in. przedwojenny naczelnik gminy) czy też dr Florian Ogan. Ich imieniem nazwane zostały ulice w mieście.

The first factory in the town was the "Lignoz" powder plant (the future "Krywald-Erg Chemical Plant), put into function in 1875, it produced black powder for the needs of the mining industry. Just a bit younger is Knurów coal mine (its construction began in 1903) and the coking plant with two coke oven batteries. The industrialization of Knurów had demographic and socio-economic effects. If in 1871 it had only 849 inhabitants, in 1910 the population increased to 4339. New roads were built, and the first railway started to function in 1908. Not far from the enterprises three workers colonies were built as well as office buildings, which are still a good example of workers housing estate in the Upper Silesia. In 1912, one of the most characteristic buildings was built - the Bracka Company Clinic (now the Municipal Hospital) and also some tenement modern houses, in the area of Niepodległości, 1st May, Zwycięstwa and Kozielka streets.

The further development of the town, interrupted by the outbreak of the 1st World War and later by the uprising struggles, depended on the rejoining of Knurów to the revived Polish estate.

The Treasury took over the mines and the coking plant, mine shaft were given Polish names like "Piotr", "Paweł" and "Foch". Wojciech Korfanty also participated at the ceremony.

In the interwar period, big efforts were made to develop the town from the social and architectural point-of-view. The Town Hall was built between 1928-1929, where the seat of the town authority, the session hall and the police station were. The project of the new church of St. Cyril and Methody was also elaborated. The socio-cultural organizations were very active, e.g. "The Popular Reading Room Association", The Polish Pioneers' Association, The Singers' Association "Hejnal", The Gymnastic Association "Sokół". Special merits in the development of Knurów had the priest A. Koziellek, Antoni Slonina, Jan Kwitek and dr Florian Ogan. Some streets in Knurów are named after them.

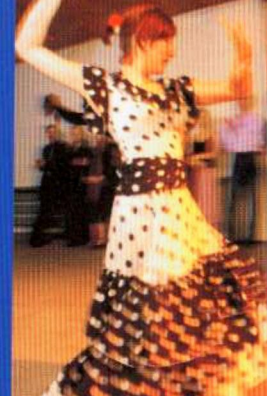
Die erste Fabrik in der Stadt war das Lignoz-Schießpulverwerk (die späteren Chemischen Werke Krywald-Erg). In dieser 1875 errichteten Fabrik ist u.a. Schwarzschießpulver für Bergbau hergestellt worden. Etwas jünger ist die Knurów-Grube, mit dessen Bau 1903 begonnen wurde, und die Kokerei mit zwei Koksöfen. Die Industrialisierung Knuróws hat die demographischen und sozio-ökonomischen Veränderungen beeinflusst. Die Ortschaft, die 1871 noch 849 Einwohner zählte, hatte im Jahre 1910 schon 4.339 Einwohner. Das Strassenetz wurde ausgebaut und 1908 die erste Bahnverbindung erstellt. In der Nachbarschaft von Betrieben wurden drei Arbeiterkolonien und Beamtenhäuser errichtet, die bis heute ein für Oberschlesien typisches Beispiel der Betriebsiedlungen darstellen. 1912 ist eines der charakteristischsten Gebäude erbaut - das Knappschafts-Krankenhaus (jetzt das Städtische Krankenhaus), und einige zehn, meistens im Moderne-Stil - Wohnhäuser, sind in der Niepodległości-, 1-go-Maja, Zwycięstwa und Ks. Kozielka-Straße erbaut worden.

Die weitere Entwicklung der Stadt, durch den Ausbruch des 1. Weltkrieges und der 1919-1921 stattfindenden Aufstände unterbrochen, ist mit dem Anschluß von Knurów an den wiedererstandenen polnischen Staat verbunden.

Der Fiskus hat den Bergwerk und die Kokerei übernommen und die Schächte haben neue, polnische Namen erhalten: "Piotr", "Paweł" und "Foch". Dieser Feierlichkeit hat u.a. Wojciech Korfanty beiwohnt.

In der 20 Jahre dauernden Zwischenkriegszeit wurden viele Anstrengungen gemacht, um die Stadt weiter sozial und architektonisch zu entwickeln. 1928-1929 wurde ein neues Rathaus gebaut, in dem Gemeindevorstand, Sitzungssaal und Polizeiwache ihren Sitz fanden. Es wurden auch Pläne für den Bau der neuen Cyrill-Methodius-Kirche erarbeitet. Aktiv waren sozial-kulturelle Einrichtungen wie "Towarzystwo Czytelników Ludowych" (Volksbücherei-Verein), Związek Harcerstwa Polskiego (Polnischer Pfadfinderverein), Towarzystwo Śpiewaczy "Hejnal" (Gesangverein "Hejnal"), Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół" (Turnverein "Sokół"). Besonders um die Entwicklung Knuróws haben sich Priester Alojzy Koziellek, Antoni Slonina, Jan Kwitek (u.a. Gemeindevorsteher in der Vorkriegszeit) und Dr. Florian Ogan verdient gemacht. Nach ihnen wurden Strassen in der Stadt genannt.

Przez prawie pięć i pół roku okupacji hitlerowskiej (1939-1945) Knurów szczęśliwie uniknął zniszczeń, dlatego też w krótkim czasie przywrócona została produkcja przemysłowa. W wyniku połączenia z Krywaldem i ze Szczygłowicami powstała jedna gmina Knurów, której nadano z dniem 1 stycznia 1951 prawa miejskie.

Nowe miasto szybko się rozwijało. Wiązało się to z rozbudową i modernizacją istniejących tu zakładów przemysłowych: kopalni "Knurów", koksowni "Knurów" i Zakładów Chemicznych "Krywald". W 1957 r. przystąpiono do budowy kopalni w Szczygłowicach, która rozpoczęła wydobywanie 1 lipca 1961 r. W związku z rozbudową przemysłu i napływem dużej liczby osób do pracy, miasto kolejny raz zmieniło swe oblicze. Począwszy od lat 60-tych do końca lat 80-tych wybudowano nowe osiedla mieszkaniowe, obiekty użyteczności publicznej czy też kompleksy rekreacyjno-sportowe.

Dynamiczne zmiany zapoczątkowane przeobrażeniami ustrojowymi po roku 1989 wpłynęły również na Knurów. Choć miasto wywodzi swą tożsamość z górnictwa i stąd czerpie swą siłę, obecnie Knurów coraz bardziej zaczyna być postrzegany jako ważny i konkurencyjny ośrodek usługowy oraz miejsce zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Obok tradycyjnego przemysłu reprezentowanego przez dwie kopalnie, w miejsce nie istniejących już zakładów jak: ZTS „Krywald - Erg”, koksowni czy PRUK „Koksorem”, powstały nowe prywatne firmy m.in. „Komart”, „Energotechnika”, „Albud”, czy „Upos-System”. Jednym z wiodących sektorów gospodarki miasta jest spółdzielczość mieszkaniowa: LWSM oraz „Knurowianka”, które posiadają łącznie przeszło 50% ogólnej liczby zasobów mieszkaniowych. Silną stroną Knurowa jest także sektor usług finansowych, gęsta sieć placówek oświatowych oraz wykwalifikowana kadra służby zdrowia. Ważnym elementem wpływającym na rozwój miasta są także inwestycje - w infrastrukturę ochrony środowiska, budownictwo czynszowe w ramach MTBS oraz w układ komunikacyjny miasta.

During the five-and-a-half-year period of German occupation (1939-1945), Knurów luckily avoided destroyal, that is why it was possible to renew the industrial production after a while. The union of Knurów, Krywald and Szczygłowice created the commune of Knurów, which became a town on the 1.01.1951.

The new town was developing very quickly. The existing enterprises expanded and were brought up-to-date: Knurów coal mine, Knurów coking plant, Krywald Chemical Plant. In 1957, the construction of the coal mine in Szczygłowice began, and on the 1st July 1961 started to function. The industry expansion and the increasing number of the coming work force made the town change. Starting in the 1960s and up to the end of 1980s, new residential districts, public buildings and sport and recreational facilities were built.

The political system transformation in 1989 caused dynamic changes also in Knurów. Although it was originally a mining town, at the moment Knurów becomes more and more a service centre and a place to live and have a business.

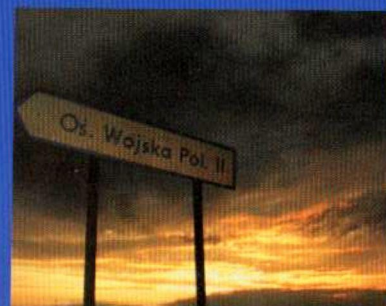
Apart from the traditional industry represented by two mines, there are new private companies like "Komart", "Energotechnika", "Albud" or "Upos-System" that were created on the basis of former "Krywald-Erg", the coking plant, "Koksorem". One of the main sectors of our local economy is the housing co-operative movement: LWSM and "Knurowianka" possess more than 55% of the housing resources. The financial sector, the numerous educational units and the highly qualified health care staff are also developed sectors. An important element influencing the town development are the investments - in the environmental protection infrastructure, tenement building and means of transport.

Während der fast fünfeinhalb Jahre dauernden Nazi-Besatzung (1939-1945) wurde Knurów glücklicherweise von Verwüstungen verschont, und in kurzer Zeit konnte die Industrie-Produktion wieder aufgenommen werden. Als Ergebnis der Zusammenlegung mit Krywald und Szczygłowice ist eine Gemeinde Knurów entstanden, der am 1. Januar 1951 das Stadtrecht verliehen worden ist.

Die neue Stadt hat sich schnell entwickelt. Verbunden war es mit dem Ausbau und der Modernisierung der hier bestehenden Betrieben: Knurów-Kohlenbergbau, Knurów-Kokerei und Krywald-Chemische Werke. 1957 wurde es mit dem Bau eines Bergwerks in Szczygłowice begonnen, in dem die Kohlenförderung am 1. Juli 1961 startete. Verbunden mit der industriellen Expansion und massivem Zufluß der Arbeitskräfte war das Stadtgesicht wieder verändert. Ab Anfang der 60er bis Ende der 80er Jahre wurden neue Wohnsiedlungen, öffentliche Einrichtungen und Sport- und Erholungskomplexe erbaut.

Dynamische Veränderungen, die mit der System-Umgestaltung nach 1989 stattgefunden haben, haben auch auf Knurów Einfluß ausgeübt. Obwohl die Identität und Stärke der Stadt mit dem Kohlenbergbau verbunden sind, wird die Stadt immer wieder als wichtiges und konkurrenzfähiges Dienstleistungszentrum und attraktiver Ort fürs Wohnen und Führen wirtschaftlicher Aktivitäten angesehen.

Neben der traditionellen Industrie, die durch zwei Kohlenbergwerke vertreten ist, sind an Stelle der nicht mehr existierenden Betriebe, wie ZTS Krywald-Erg, Kokerei oder PRUK Koksorem, neue private Firmen, u.a. Komart, Energotechnika, Albud und Upos-System entstanden. Einer der führenden Wirtschaftszweige in der Stadt sind die Wohnungsbaugenossenschaften: LWSM (Miet- und Eigentumswohnungs-genossenschaft) und Knurowianka-Genossenschaft, die zusammen über die Hälfte der Wohnungen in der Stadt verfügen. Stärke von Knurów ist auch der Finanzdienstleistungssektor, ein dichtes Netz von Bildungseinrichtungen und qualifiziertes Gesundheitswesenpersonal. Ein wichtiger, die Entwicklung der Stadt beeinflussender Faktor, sind die Investitionen in die Umweltschutzinfrastruktur, den Bau der Mietshäuser durch die Städtische Sozialbaugesellschaft und in die Kommunikationsinfrastruktur der Stadt.

Największym jednak atutem, który decyduje o przyszłości miasta generując nowe miejsca pracy, jest położenie przy przecięciu dwóch autostrad: realizowanej autostrady A4 relacji zachód-wschód oraz planowanej A1 relacji północ-południe z węzłami w obrębie miasta i w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

Współczesny Knurów to jednak nie tylko gospodarka. Miasto posiada ciekawą ofertę kulturalną. To w Knurowie w latach czterdziestych powstał 170 osobowy zespół pieśni i tańca, prowadzony przez panów Jęczyńską i Jasicką, który uświetniał wszystkie imprezy wojewódzkie, brał udział w otwarciu stadionu dziesięciolecia w Warszawie. Działalność tego zespołu kontynuowana była przez pana Władysława Kostrubalę, a od 1995 roku przez Zespół Folklorystyczny "WRAZIDŁOKI", który może pochwalić się wieloma sukcesami na estradach krajowych i zagranicznych. W Domu Kultury kopalni Knurów działało wiele zespołów artystycznych takich jak: Kabaret Fafik, Kapela z Janty, zespół Skrzat, a także wiele młodzieżowych zespołów muzycznych pod opieką m.in. pana Krzysztofa Skowrońskiego.

Pod auspicjami Centrum Kultury odbywają się cykliczne imprezy jak Urodziny Miasta, Festiwal Muzyki Rockowej, Dni Muzyki Chóralnej, WOŚP, Przegląd Dorobku Artystycznego Dzieci i Młodzieży Miasta Knurów. Działają liczne grupy i zespoły artystyczne m.in.: Chór Animatio i Slavica Musa. Rozwija działalność Klub Kultury Lokalnej „Sztukateria”, gdzie organizowane są wystawy koncertów, spotkania twórców kultury. Miasto współpracuje ponadto z miejscowym środowiskiem artystycznym, którego najbardziej znanymi reprezentantami są: tenor Adam Sobierajski, Chór „Schola Cantorum”, Orkiestra Dęta KWK Knurów, Zespół rockowy „Apogeeum”, artysta sceniczny Andrzej Afanasiew oraz artysta rzeźbiarz Marek Śpiewła.

Równie bogate są tradycje sportowe. Piłka nożna, boks, zapasy, podnoszenie ciężarów, kolarstwo, lekka atletyka, to tylko niektóre z dyscyplin z uprawiania których słynęli zawodnicy z Knuruwa. Swoje przedwojenne tradycje mają takie kluby jak „Concordia” Knurów (funkcjonująca przejściowo pod nazwą KS „Górniki”), czy też Unia Krywałd.

Również i dzisiaj istnieją dobre warunki do uprawiania sportu. Dzięki rozbudowanej bazie sportowo-rekreacyjnej w postaci Hali Sportowej, Pływalni Krytej, Siłowni, Sauny, Kąpieliska Leśnego „Zacisze”, Kompleksu Stadionów Miejskich, Kortu do tenisa ziemnego młodzi ludzie mają okazję do podnoszenia swoich umiejętności i osiągania coraz lepszych wyników. Juniorzy Bokserskiego Klubu Sportowego „Concordia” Knurów, ratownicy wodni oddziału miejskiego WOPR, Uczniowski Klub Sportowy „Eugen” specjalizujący się w konkurencji wyciskania sztangi leżąc, czy też biegacze AKB Knurów to tylko niektóre przykłady klubów i stowarzyszeń odnoszących sukcesy nie tylko na arenie krajowej, ale także i międzynarodowej.

Mamy więc nadzieję, że ta krótka wizytówka Knuruwa, jaką staraliśmy się zawrzeć na kartach niniejszego Albumu, zachęci Państwa do złożenia wizyty w naszym mieście oraz zapoznania się z tradycją i obyczajami naszych mieszkańców do czego szczególnie w jubileuszowym roku 700-lecia Knuruwa – gorąco zapraszamy.

The trump of the town, which will decide about its future, creating new working places, is its location within the area of two motorways: the A4 W-E motorway under construction and the A1 N-S planned motorway with junctions in the town area and its vicinity.

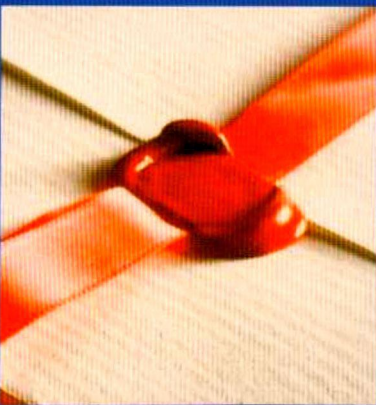
Contemporary Knurów is not represented only by economy. The town has also a rich cultural side. In the 1940s, a 170-member dancing and singing ensemble (directors Jęczyńska and Jasica) was created; it was always present at all regional events and it even participated at the opening of The Tenth Anniversary Stadium in Warsaw. Its activity was continued by Władysław Kostrubala, and from 1995 by the Folklore Ensemble "WRAZIDŁOKI", which has already been successful in Poland and abroad. Many artistic teams have been active within the Centre of Culture in Knurów: the Fafik Cabaret, Jantia Band, Skrzat Group, and many youth musical groups under the guidance of K. Skowroński.

Under the auspices of the Centre of Culture there are organized cyclic events, such as Town's Birthday, Rock Music Festival, Choir Music Days, Children's and Youth' Artistic Performances Festival. There are many artistic groups and ensembles, e.g. "Animatio" choir and Slavica Musa. The local culture club "Sztukateria" also keeps developing its activity. The town co-operates with the local artistic circle: the most famous are the tenor Adam Sobierajski, "Schola Cantorum", the Brass Band of Knurów coal mine, the rock band "Apogeeum", the actor Andrzej Afanasiew and the sculptor Marek Śpiewła.

The sport tradition is very rich too. Football, boxing, wrestling, weight lifting, cycling, athletics have their representatives in Knurów. The "Concordia" Knurów and Unia-Krywałd are clubs with a prewar tradition.

There are good conditions to practise sport. Due to expanded sport and recreation facilities, such as Sports Hall, the indoor swimming pool, the Municipal Stadium Complex, tennis courts, young people have the opportunities to improve their skills and to obtain better results. The "Concordia"-Knurów Boxing Club juniors, life-guards, Pupils' Sport Club "Eugen" (specialization in weight lifting) or runners from AKB Knurów are only a few examples of successful clubs and associations not only in Poland but also abroad.

We do hope that this short presentation of Knurów will encourage you to visit our town, to get to know the traditions and customs of its inhabitants. In this very special 700-jubilee-year of our town, we warmly invite you here.

Der größte Vorteil, der über die Zukunft der Stadt entscheiden wird, in dem es neue Arbeitsplätze generiert, ist die Lage auf der Kreuzung der zwei Autobahnen: der A4-Autobahn vom Westen nach Osten, die schon im Bau ist, und der geplanten A1-Autobahn vom Norden nach Süden, mit den Autobahn-Knoten auf dem Gebiet der Stadt und in der nächsten Umgebung.

Es ist nicht nur die Wirtschaft im heutigen Knurów was zählt. Die Stadt hat Interessantes auf dem Gebiet der Kultur zu bieten. Gerade in Knurów ist in den 40er Jahren des letzten Jahrhunderts ein 170-köpfiges Gesang- und Tanz-Ensemble entstanden, das durch die Herren Jęczyński und Jasica geführt wurde und allen Feierlichkeiten auf der Woiwodschaftsebene Glanz verlieh und an der Einweihung des Jahrzehnt-Stadion in Warschau teilnahm. Fortgesetzt wurde die Tätigkeit dieses Ensembles durch den Herrn Władysław Kostrubalę, und nach 1995 durch das Folklore-Ensemble WRAZIDŁOKI, das auf in- und ausländischen Bühnen erfolgreich war. Im Kulturzentrum des Knurów-Kohlenbergwerks waren viele Ensembles aktiv: Cabaret Fafik, Kapelle z Janty, Ensemble Skrzat und zahlreiche Jugend-Musikensembles unter der Obhut u.a. von Herrn Krzysztof Skowroński.

Das Kulturzentrum ist Schirmherr von zyklisch wiederkehrenden Ereignissen wie das Stadtgeburtstagsfest, Rockmusik-Festival, Chormusik-Tage, WOŚP (das Grosse Orchester der Fest-Hilfe), Revue der künstlerischen Errungenschaften der Kinder und Jugendlichen der Stadt Knurów. Zahlreiche künstlerische Gruppen und Ensembles sind hier beheimatet, u.a. der Animatio-Chor und Slavica Musa. Der Klub der Oertlichen Kultur Sztukateria entwickelt hier seine Aktivitäten, in dem es Ausstellungen, Konzerte und Zusammentreffen mit Künstlern organisiert. Außerdem, arbeitet die Stadt mit dem örtlichen Künstler-Milieu zusammen, dessen bekannteste Vertreter der Tenor Adam Sobierajski, Chor Schola Cantorum, das Blasorchester des Knurów-Kohlenbergwerks, Rock-Ensemble Apogeeum, der Bühnenkünstler Andrzej Afanasiew und Bildhauer Marek Śpiewła sind.

Gleichermaßen reich sind die Sport-traditionen. Fußball, Box, Ringen, Gewichtheben, Fahrradsport und Leichtathletik stellen nur manche Sportdisziplinen dar, in denen Sportler aus Knurów berühmt waren. Die Tradition der Sportclubs, wie Concordia Knurów (der vorübergehend unter dem Namen KS Górniki fungierte) oder Unia Krywałd, reicht in die Vorkriegszeit zurück.

Auch heute gibt es günstige Bedingungen Sport zu betreiben. Dank der ausgebauten Sport- und Erholungsbasis – Sport-halle, Hallenbad, Fitness, Sauna, Zacisze-Waldfreibad, Städtischer Sportplatz-komplex und Tennisplatz – haben die jungen Leute Gelegenheit, ihr Können und ihre Leistungen zu heben. Die Junioren des Boxing Sportklub Concordia Knurów, Rettungstrupp der Städtischen Abteilung des Wasser-Rettungsdienstes, Schüler-Sportklub Eugen, der sich auf Stangen-Drücken liegend spezialisiert, oder die Läufer des AKB Knurów-Sportklub, sind einige Beispiele der Sportklubs und Vereine, die Erfolge sowohl im In- als auch im Ausland erzielen.

Wir hoffen, daß diese kurze Visitenkarte von Knurów, die dieses Album darstellt, wird für Sie eine Anregung sein, unsere Stadt zu besuchen und sich mit der Tradition und Bräuchen der Stadteinwohner bekannt zu machen, wozu wir Sie im Jubiläumsjahr des 700-jähriges Bestehen von Knurów besonders herzlich einladen.

Knurów, marzec 2005r.

opracował K. Strzyżek – UM Knurów

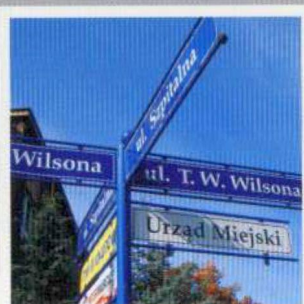
ul. Dworcowa
Dworcowa Street
Dworcowa-Strasse
Jan K. Goluch

Knurów
wczoraj

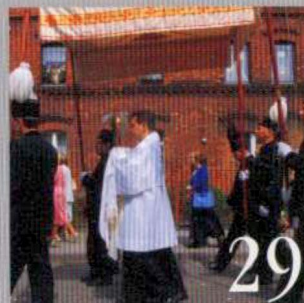

Knurów
dzisiaj

23

Sacrum

Czarne złoto

37

Magia starego
Knurowa

Miasta
partnerskie

Kultura

57

Oświata

67

KNURÓW

71

Sport
i rekreacja

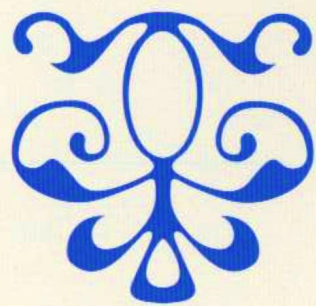
81

Przyroda

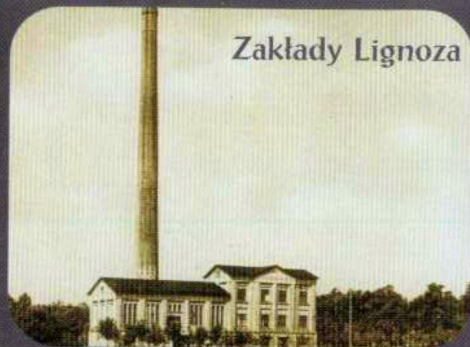

87

Dzień
powszedni

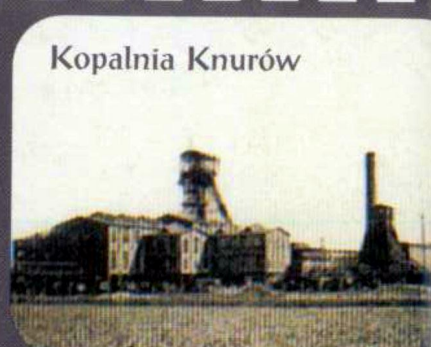
KNURÓW W CZORAJ

Zakłady Lignoza

Kościół p.w. św. Wawrzyńca

Kopalnia Knurów

z kart historii

1305

1908

1921

1951

1945

1906

1989

1871

1919

1875

1961

Dworzec kolejowy

Ratusz miejski

lata 70-te XX w.
Os. Wojska Polskiego I

1305

Pierwsza wzmianka o Knurowie
w dokumentach Biskupstwa
Wrocławskiego.

XIV – XVI wiek

Osada, a następnie wioska rycerska.

XVII – poł. XIX wieku

Okres panowania dynastii Habsburskiej
a następnie Królestwa Pruskiego.

1871

Knurów wchodzi w skład Cesarstwa
Niemieckiego.

1875

Wybudowanie fabryki prochu "Lignoza"
(późniejsze Zakłady Chemiczne Krywałd
– ERG).

1906

Uruchomienie pierwszej kopalni
"Knurów".

1908

Oddanie do użytku pierwszej linii
kolejowej oraz dalsza rozbudowa miasta
w tym wybudowanie nowoczesnego
szpitala.

1919 – 1921

Odzyskanie niepodległości w wyniku
Powstań Śląskich.

1 września 1939

Wybuch II wojny światowej i walki
obronne na terenie Knurowa.

styczeń - grudzień 1945

Stopniowa odbudowa administracji
polskiej

1 stycznia 1951

Nadanie praw miejskich w wyniku
połączenia Krywałdu i Szczygłowice
w jeden organizm z Knurowem.

1 lipca 1961

Uruchomienie drugiej kopalni
Szczygłowice.

lata 60-te do końca lat 80-tych

Rozbudowa miasta, powstanie nowych
osiedli mieszkaniowych, szkół, obiektów
sportowych i zakładów pracy.

1989 – 1990

Reforma ustrojowa, powołanie do życia
samorządu terytorialnego – Knurów
uzyskuje status Gminy miejskiej.

1305

Knurów was mentioned for the first
time in documents of the Episcopate of
Wrocław.

14th-16th c.

A settlement, and then, the knights'
village.

17th c. – half of the 19th c.

Period of the reign of the House
of Habsburg and then, the Kingdom
of Prussia.

1871

Knurów is included in the German
Empire.

The turn of the 19th/20th c.

Sudden development of industry
connected with exposure of hard coal
deposits.

1875

Construction of the gun powder factory
"Lignoza" (later the Chemical Works
Krywałd -ERG).

1906

Starting the first coal mine "Knurów".

1908

Setting the first railway and further
development of the town, including
construction of a modern hospital.

1919-1921

Regaining independence in result
of the Silesian Insurrections.

1st of September 1939

Outbreak of the World War II and
defense battles in Knurów.

January - December 1945

Gradual reconstruction of Polish
admini-stration – joining Szczygłowice
and Krywałd in one organism with
Knurów.

1st of January 1951

Granting the town's rights to Knurów.

1st of July 1961

Setting the second mine Szczygłowice.
years 60-80

Development of the town, construction
of new housing estates, schools, sports
objects, and factories.

1989 -90

System reform, appearance of territorial
self-government - Knurów gains
the status of the Town Commune.

1305

Knurów wird zum ersten Mal in den
Dokumenten des Breslauer Bistums
erwähnt.

XIV. bis XVI. Jahrhundert

Siedlung, und dann Rittergut.

XVII. bis – 2.Hälfte des XIV.

Jahrhunderts

Knurów unter Habsburgern und
anschließend im Königreich Preußen.

1871

Knurów wird Teil des Deutschen
Kaisertums.

1875

Schießpulverfabrik (nachfolgend "Lignoza"
Chemische Werke Krywałd – ERG)
wird errichtet.

1906

Die erste Kohlengrube "Knurów"
wird erbaut.

1908

Die erste Bahnlinie wird durch Knurów
geführt, die Stadt weiter ausgebaut und
ein modernes Krankenhaus erbaut.

1919 bis 1921

Wiedererlangen der Unabhängigkeit als
Folge der Schlesischen Aufstände.

1. September 1939

Ausbruch des 2. Weltkrieges,
Wehrkämpfe auf dem Gebiet von Knurów.

Januar bis Dezember 1945

Schrittweise Wiedererrichtung der
polnischen Verwaltung.

1. Januar 1951

Verleihung des Stadtrechts als Folge von
Zusammenlegung von Krywałd,
Szczygłowice und Knurów in einen
Stadtkörper.

1. Juli 1961

Die zweite Kohlengrube, "Szczygłowice",
wird erbaut.

60er bis Ende der 80er Jahre

Weiterer Ausbau der Stadt; neue
Wohnsiedlungen, Schulen, Sportanlagen
und Werke entstehen.

1989 bis 1990

Die Gesellschaftsordnung wird reformiert
und territoriale Selbstverwaltung
eingeführt; Knurów erlangt den Status
einer Stadtgemeinde.

Dyrekcja kopalni Knurów, pocz. XX wieku
Executives of Knurów Coal Mine, beginning of the 20th c.
Direktionsgebäude der Knurów-Grube; Anfang des 20. Jhdt.

OSP przy ul. 1-go Maja
The Voluntary Fire Brigade at 1-go Maja Street
Die Freiwillige Feuerwehr in der 1-go-Maja-Straße

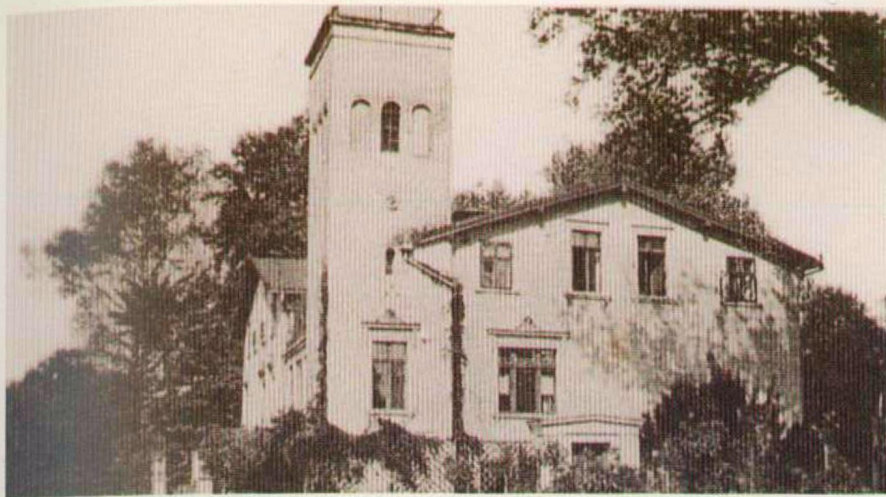

Szkoła Podstawowa nr 3 przy ul. Michalskiego przed laty
Primary School no. 3 at Michalskiego Street years ago
Grundschule Nr 3 in der Michalskiego-Straße vor Jahren

Zespół pieśni i tańca "Knurów", lata 50-te
Knurów" Dancing and Singing Ensemble, 1950s
Gesang- und Tanz-Ensemble "Knurów" (50er Jahre des 20. Jhdt.)

Zdjęcia z prywatnej kolekcji Z. Wierciocha
Pictures from private collection of Z. Wiercioch
Photos aus der Privatsammlung von Herrn Z. Wiercioch

Pochodzący z poł XIX w. dom mieszkalny tzw. "zamek" (obecnie NOT KOK Knurów)
 Tenement house, 'The Castle' coming from the half of the 19th c. At present, seat of the Chief Technical Organisation
 at the Hard Coal Mine Knurów
 Das aus der Mitte des 19.Jhdt. stammende Wohnhaus, das sogenannte Schloß, jetzt Sitz von NOT KWK Knurów

ul. Niepodległości, lata 40-te XX w.
 Niepodległości Street, the 40-ties 20th c.
 Niepodległości-Straße 40er Jahre des 20.Jhdt.

św Anna Samotrzecia, XV w. (obecnie
 w zbiorach Muzeum Archidiecezjalnego
 w Katowicach)

St Anna Samotrzecia, 15th century
 Die Sankt Anna Selbsidritte 15. Jhdt.

1

Szkola Podstawowa nr. 2 przy ul Wilsona
 Municipal Primary School no.2 at Wilsona Street
 Die Städtische Grundschule Nr. 2 in der Wilsona-Straße

XVI-wieczny drewniany kościół p.w. św. Wawrzyńca
 (obecnie w Chorzowie)
 St. Laurence church, wood, 16th c. (at present in Chorzów)
 St.Lorenz-Holzkirche aus dem 16.Jhdt. (jetzt in Chorzów)

(1) Piękna Madonna z Knurowa, XV w.
 (obecnie w zbiorach Muzeum
 Archidiecezjalnego w Katowicach)
 The Beautiful Madonna of Knurów, 15th century
 (At present, in collections
 of the archdiocese's museum in Katowice)
 Die Schöne Madonna von Knurów 15. Jhdt.
 (Jetzt im erzbischoflichen Museum in Katowice)

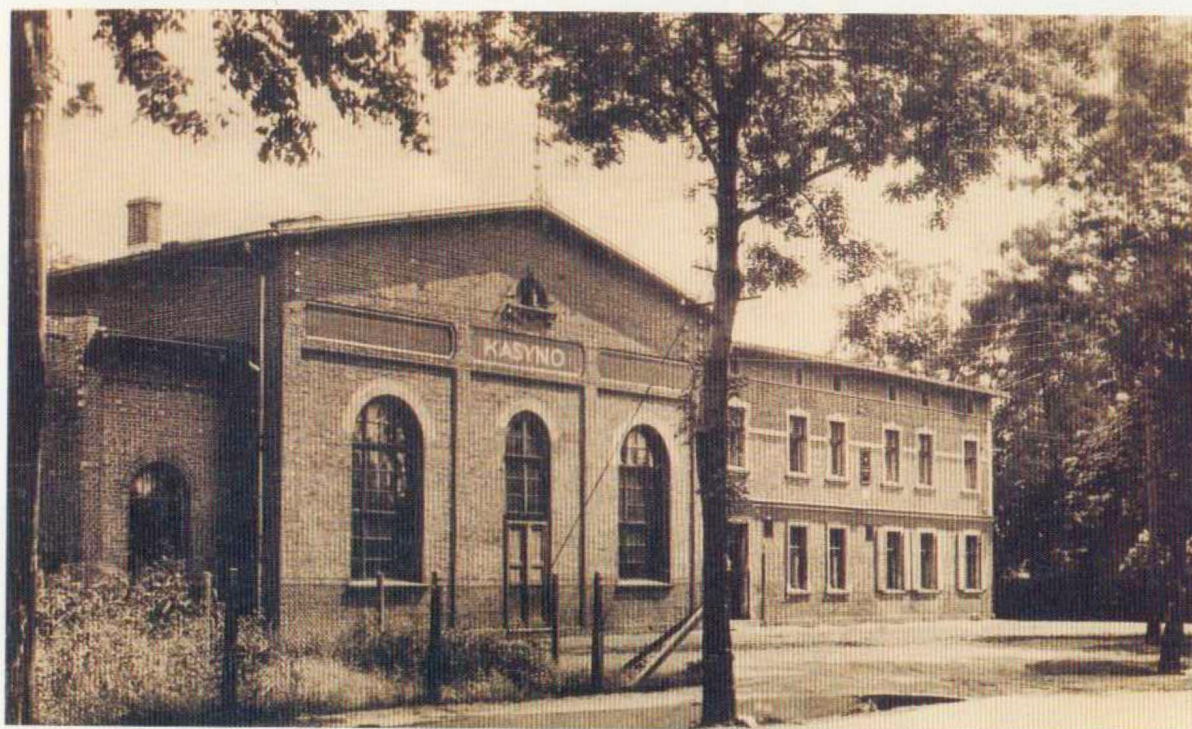

dr. Florian Ogan

ks. Alojzy Kozielek
 Priester Alojzy Kozielek
 Priester Alojzy Kozielek.

*Szpital miejski początek XX wieku
Municipal Hospital, beginning of the 20th c.
Städtisches Krankenhaus; Anfang des 20. Jhdt.*

*Nieistniejące już Kasyno przy ul. Zwycięstwa w Krywałdzie
Previous casino at Zwycięstwa Street in Krywałd
Das nicht mehr existierende Kasino
in der Zwycięstwa-Straße in Krywałd*

*Widok na ul. Niepodległości
View at Niepodległości
Blick auf die Niepodległości-Straße*

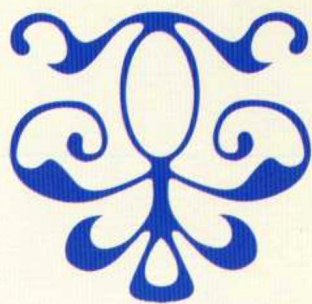
*Zespół folklorystyczny przy KWK Knurów,
pocz. lat 80-tych
The Folklore Ensemble
of Knurów Coal Mine, beginning of 1980s
Das Folklore-Ensemble des Knurów-Kohlenbergwerks
Anfang 80er Jahre*

*Skwer przy ul. 1-go Maja, w tle dom kultury,
lata 80-te
Square at 1 Maja Street, the Culture Club behind, the 80-ties
Grünanlage an der 1-Maja-Straße,
im Hintergrund das Kulturzentrum; 80er Jahre des 20.Jhdt.*

*Centrum Handlowe Merkury , lata 80-te
Trading Centre Merkury , the 80-ties.
Merkury-Handelszentrum,
80er Jahre des 20.Jhdt*

fot. UM Knurów

KNURÓW DZISIAJ

fot. UM Knurów

Szpital Miejski
The Municipal Hospital
Das Städtischen Krankenhaus

Osiedle Szczyglowice
The housing estate of Szczyglowice
Szczyglowice-Wohnsiedlung

fot. UM Knurów

*Urząd Miasta przy ul. Ogana
The Town Office at Ogana Street
Die Stadtverwaltung in der Ogana-Straße*

fot. UM Knurów

*Pomnik Powstańców Śląskich
The Monument of Silesian Insurgents
Ehrenmal für oberschlesische Aufständische*

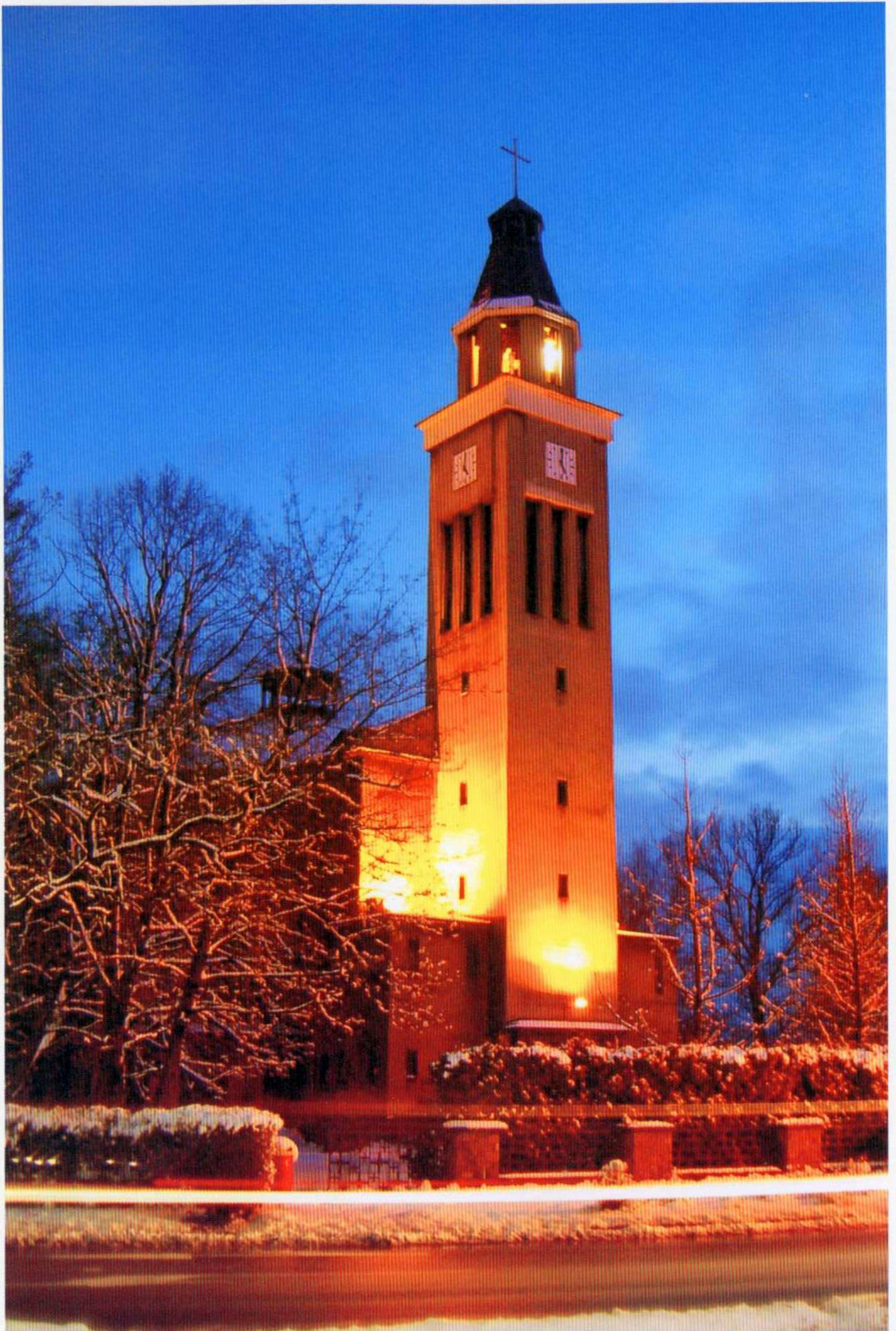

fot. P. Rychlewski

*Dyrekcja KWK Knurów
Direction of Coal Mine Knurów
Direktion des Knurów-Kohlenbergwerks*

fot. UM Knurów

fot. UM Knurów

*Kościół pw. św. Cyryla i Metodego
Ss. Cyril and Metody church
Cyrill-Methodius-Kirche*

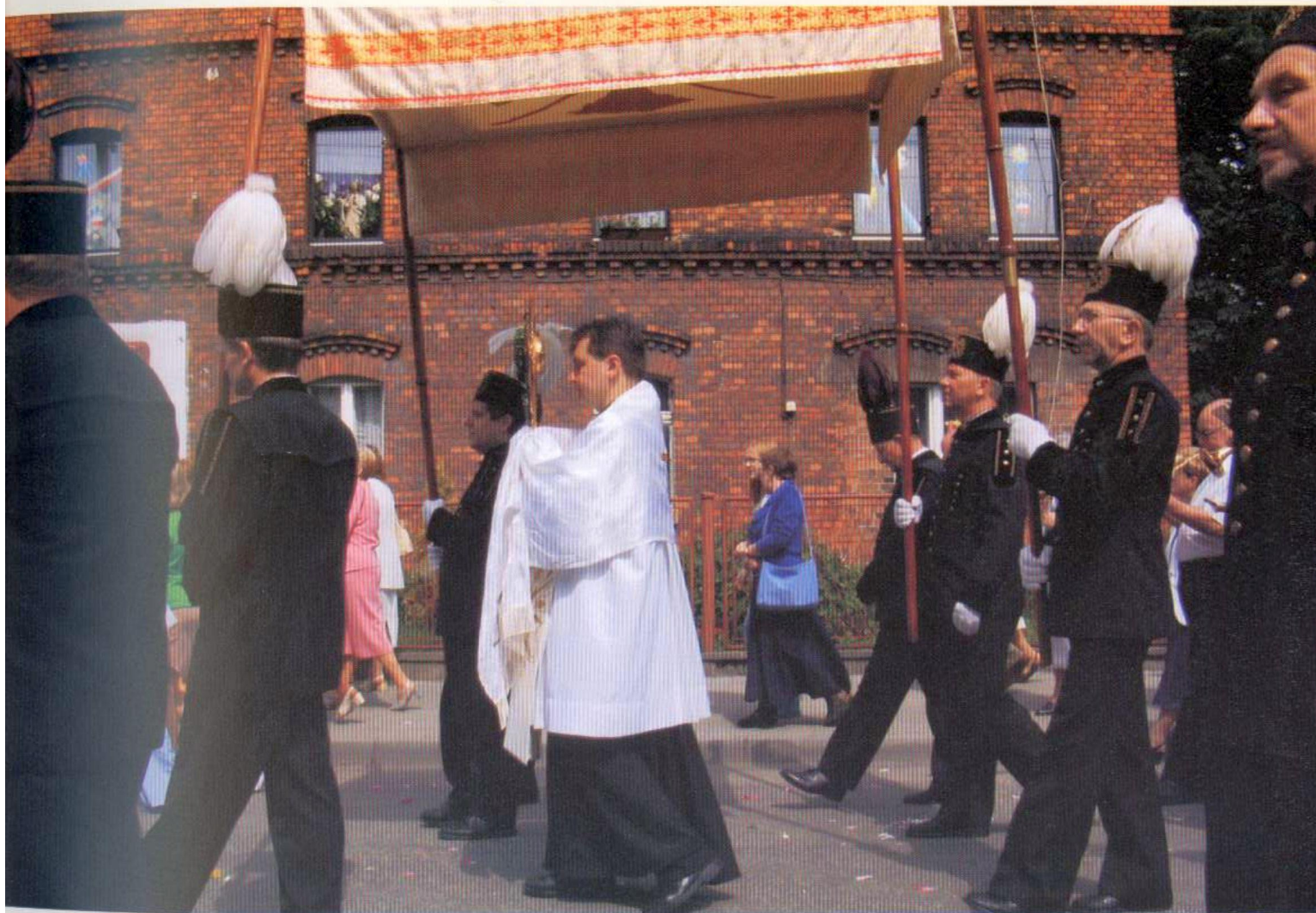
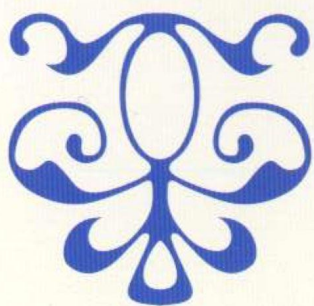
fot. K. Gołuch

*Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza
Emergency and Fire Brigade
Rettungs- und Löscheinheit*

*Budownictwo czynszowe
w ramach TBS-ów
Tenement houses
of the Association
of Social Building
Durch den Sozialen Bauverein
erbaute Mietshäuser*

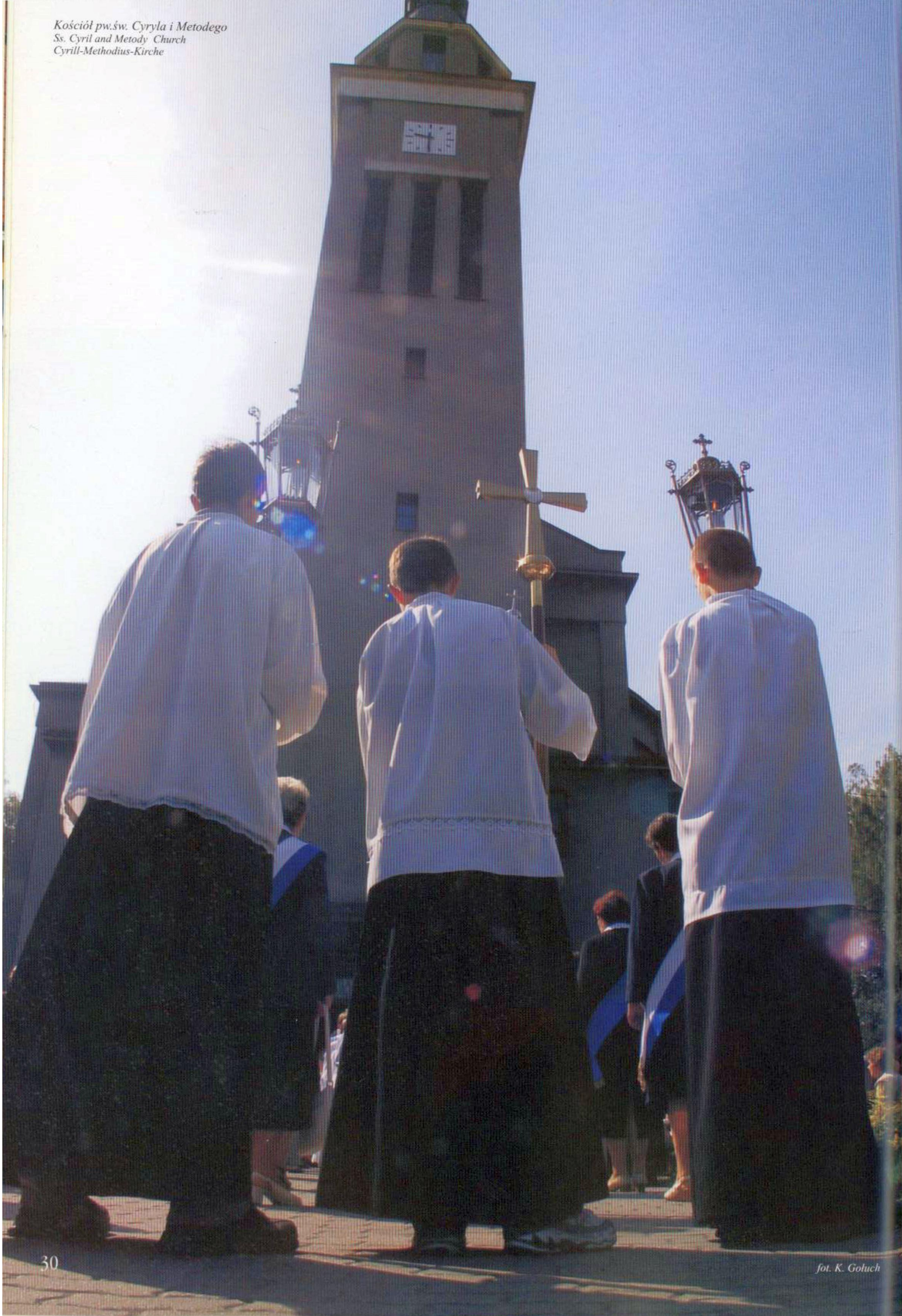

fot. UM Knurów

fol. K. Goluch

SACRUM

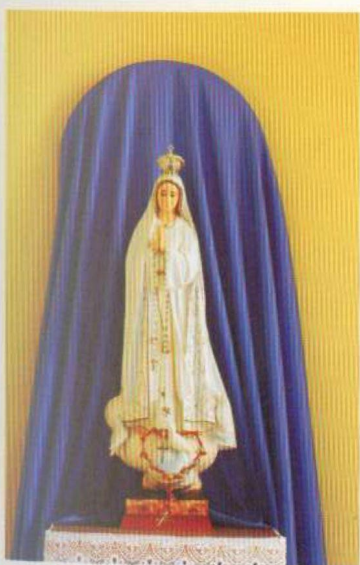
fot. K. Gołuch

XVII-wieczna monstrancja, parafia św. Antoniego
18th century monstrance, St Anthony parish
Monstranz aus dem 17. Jhdt., Pfarrei St. Antonius

fot. UM Knurów

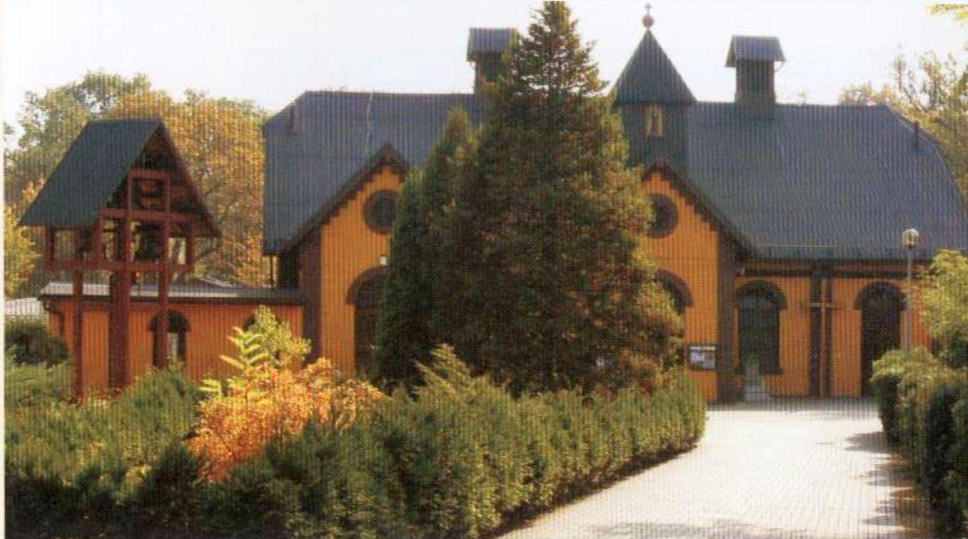
Kościół pw. Matki Boskiej Częstochowskiej
Mother of God of Częstochowa Church
Tschenstochauer-Gottesmutter-Kirche

fot. K. Gołuch

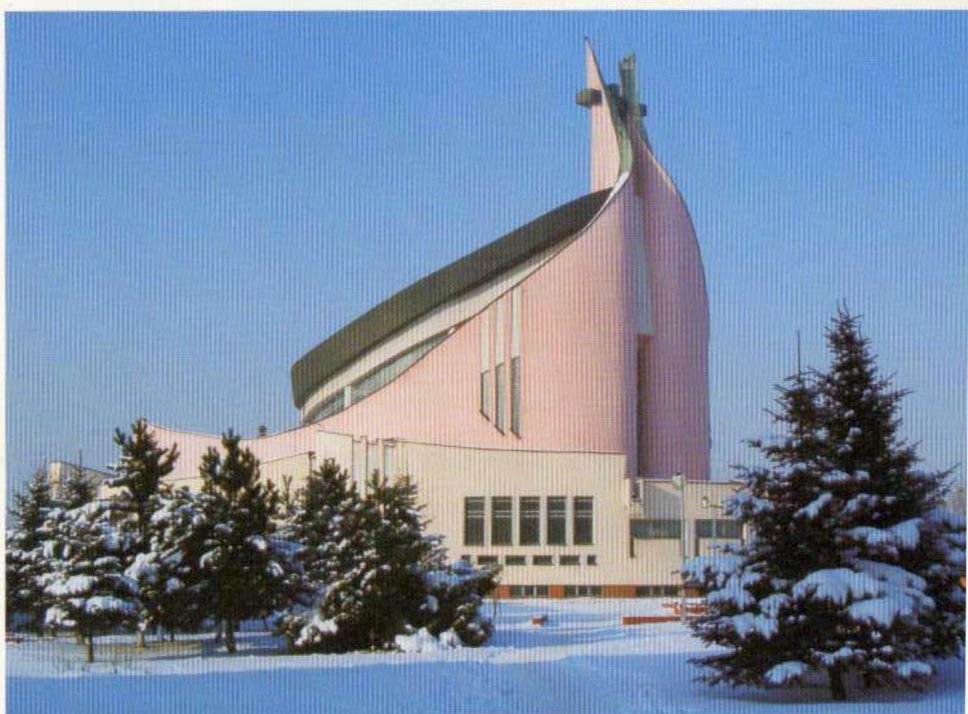
Kościół pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Świata
The Most Holy Virgin Mary the Queen of the World Church
Maria-Königin-der-Welt-Kirche

fot. UM Knurów

Kościół pw. św. Antoniego
St. Anthony Church
Sankt-Antonius-Kirche

fot. UM Knurów

fot. UM Knurów

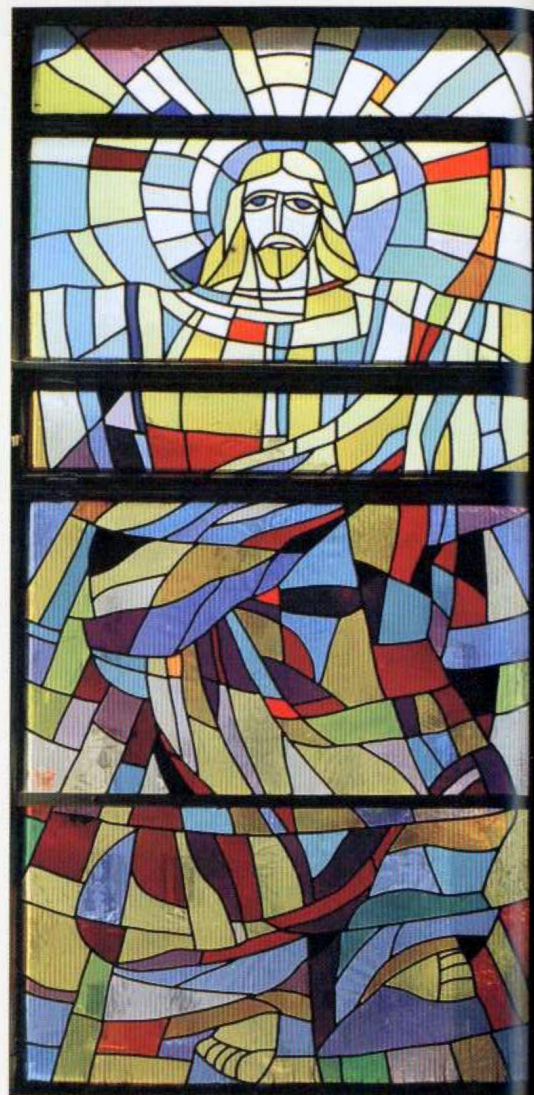
Krzyż przydrożny przy ul. Dworcowej
 Wayside cross at Dworcowa street
 Wegekrenz an der Dworcowa-Straße

fot. UM Knurów

Uroczystości Bożego Ciała
 Celebration of the Corpus-Christi Day
 Fronleichnam-Feierlichkeiten.

fot. K. Gołuch

fot. K. Gołuch

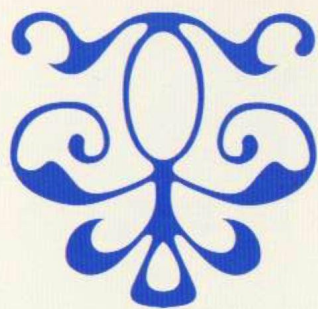
św. Barbara
 St Barbara
 St. Barbara

fot. S. Rusinowski

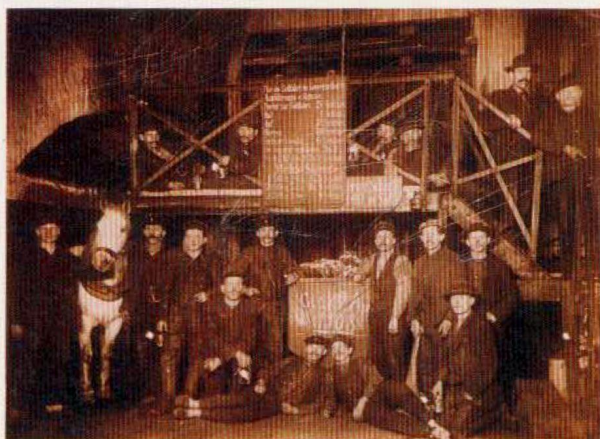
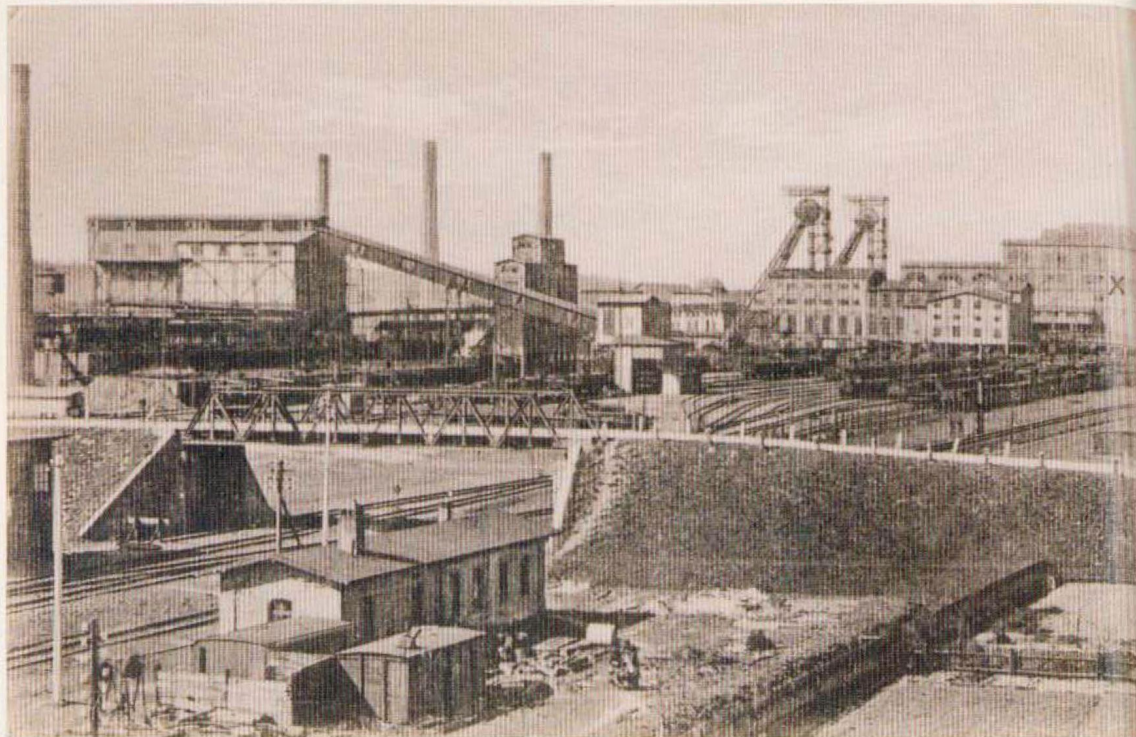

Ksiądz proboszcz Stefan Gruszka podczas mszy św. w Caritasie Knurów - Ośrodek Matki Boskiej Uzdrawienie Chorych
Parish-priest, Stefan Gruszka during celebration of the Mass in CARITAS Knurów, the Centre of the Mother of God Healing the Ill
Pfarrer Stefan Gruszka während der Heiligen Messe in der Knurower Caritas, Zentrum der Muttergottes der Krankengenesung

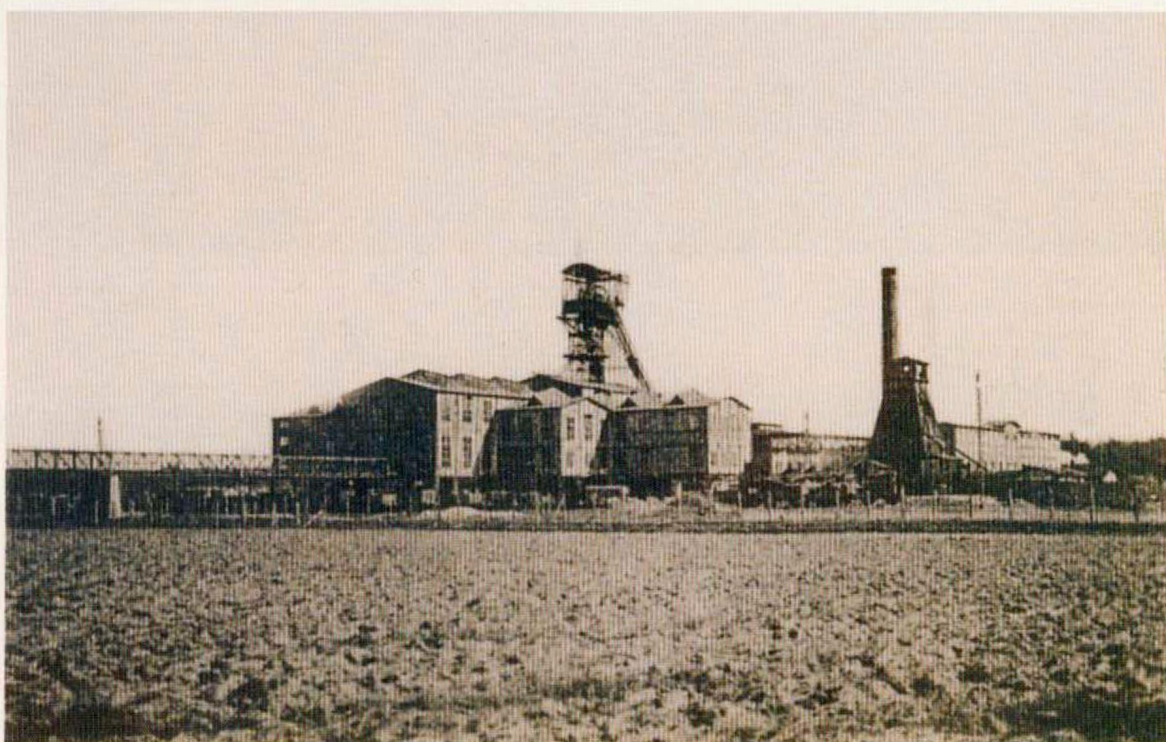

fol. S. Rusinowski

CZARNE ZŁOTO

Kopalnia Knurów i jej załoga (pocz.XXw.)
Mine Knurów and its workers (beginning of the 20th c.)
Knurów-Kohlenbergwerk und die Mannschaft (Anfang des 20. Jhdt.).

Zdjęcia z prywatnej kolekcji Z. Wierciocha
Pictures from private collection of Z. Wiercioch
Photos aus der Privatsammlung von Herrn Z. Wiercioch

Szyb „Krywald” KWK Knurów.
Shaft „Krywald” Coal Mine Knurów.
„Krywald”-Schacht des Knurów-Kohlenbergwerks

fot. S. Rusinowski

fot. K. Gołuch

Uroczystości barbórkowe
St. Barbara's Day celebrations
Feierlichkeiten anlässlich des Sankt-Barbara-Festes

fot. K. Gołuch

Orkiestra Dęta KWK Knurów
Brass Band Coal Mine Knurów
Das Blasorchester des Knurów-Kohlenbergwerks

fot. UM Knurów

*KWK Szczygłowice
Coal Mine Szczygłowice
Szczygłowice-Kohlenbergwerk*

fot. UM Knurów

fot. S. Rusinowski

Widok na Pole Wschód KWK Knur
View of the Eastern Field Coal Mine Knur
Blick auf das Feldmark Wschód (Ost) des Knurów-Kohlenbergwerkes

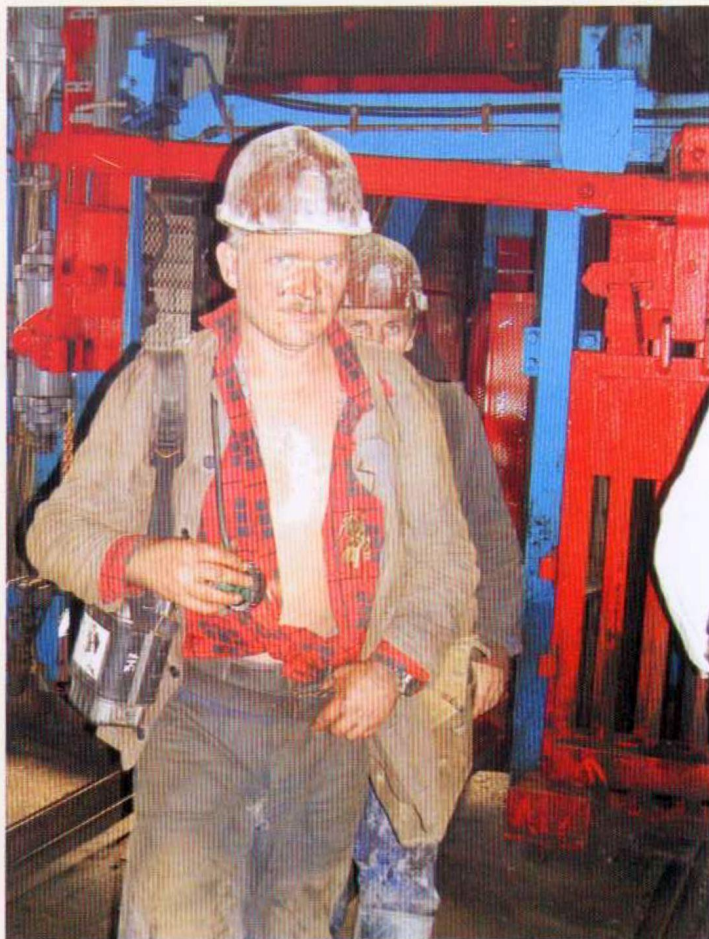
fot. S. Rusinowski

fot. S. Rusinowski

fot. S. Rusinowski

fot. S. Rusinowski

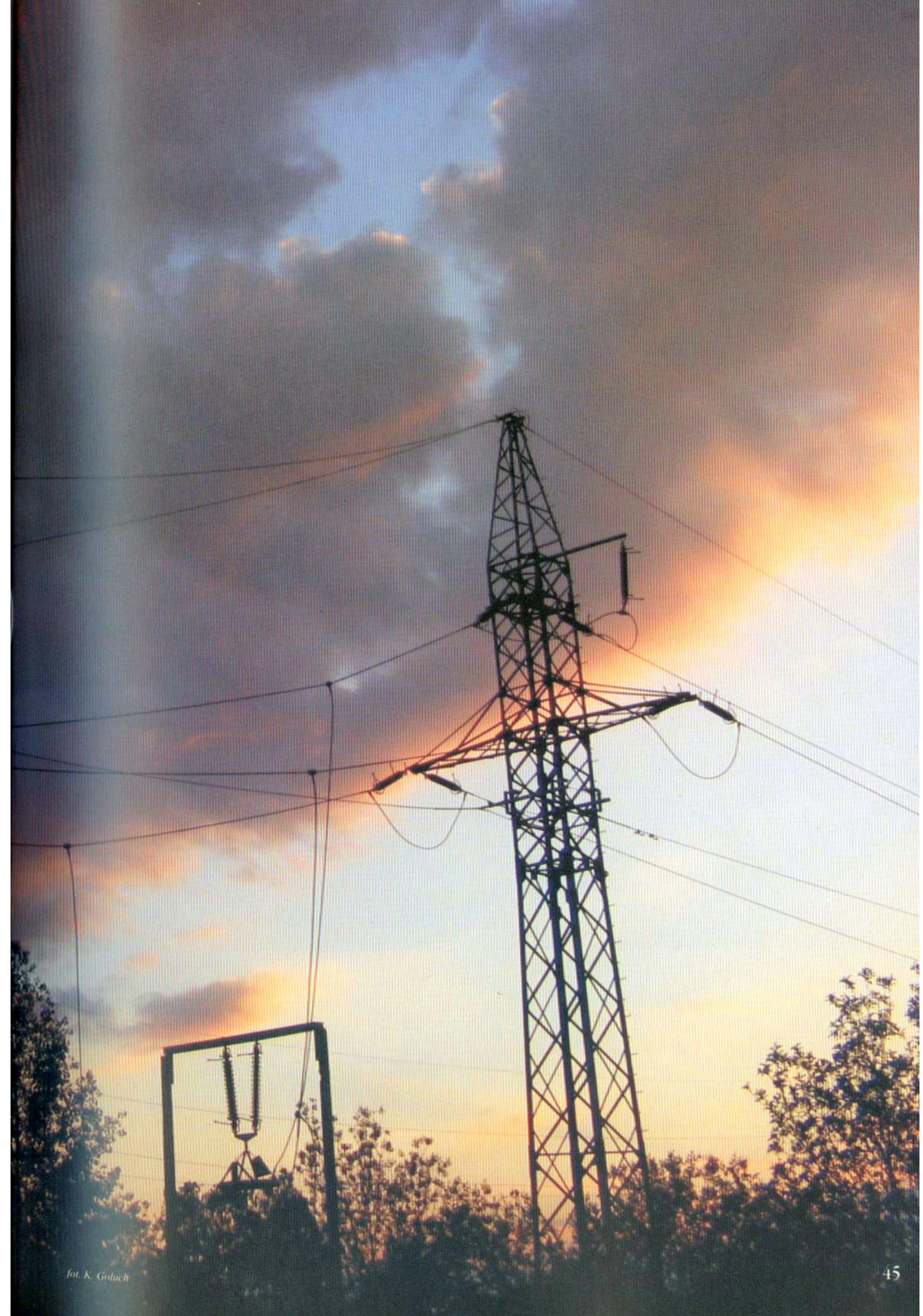
Podczas urobku
Miner at work
Kohlenförderung.

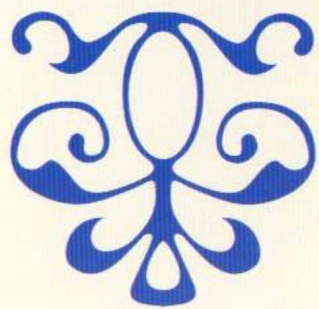

fol. S. Rusinowski

Szyb „Pawel” KWK Knurów
Shaft „Pawel” Coal Mine Knurów
„Pawel”-Schacht des Knurów-Kohlenbergwerks

fot. K. Goluch

MAGIA STAREGO KNUROWA

fot. UM Knurów

fot. K. Gofuch

2

fot. K. Gofuch

1

*Apteka św. Barbary
przy ul. Kozielka
St. Barbara Pharmacy
at Kozielka street
St. Barbara-Apotheke
in der Kozielka-Strasse*

fot. UM Knurów

*Okolice Miejskiego Gimnazjum nr 1 przy ul. Kozielka
Surroundings of the Municipal Grammar School no. 1 at Kozielka Street
Umgebung vom Städtischen Gymnasium Nr 3 in der Kozielka-Strasse*

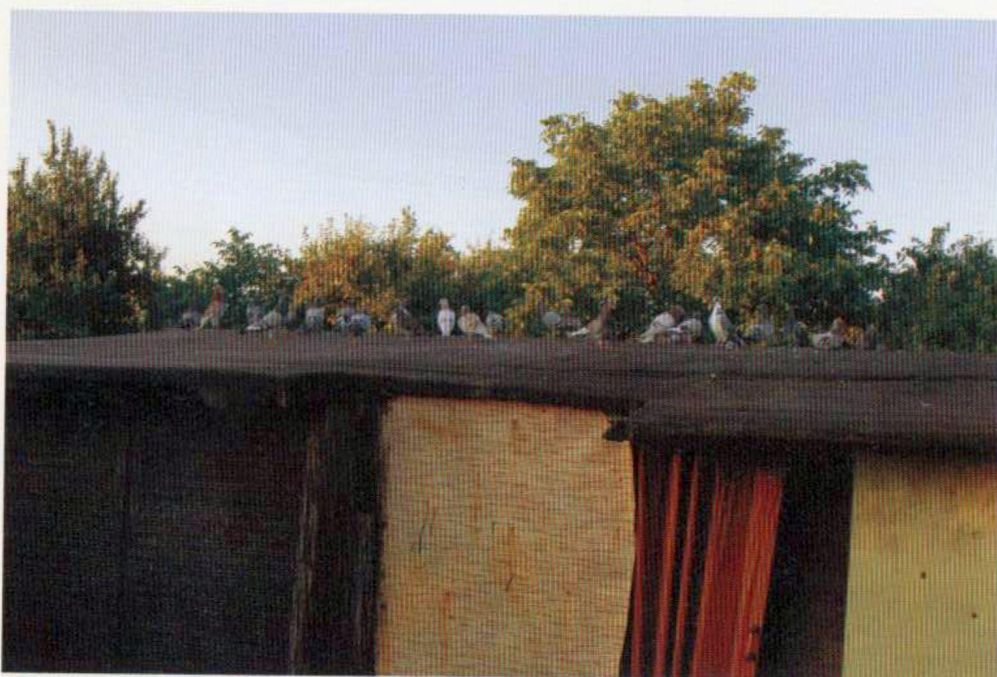

fot. K. Goluch

fot. UM Knurów

Głaz narzutowy ku czci poległych pierwszego września 1939r. W tle pochodząca z 1900r. b.siedziba dyrekcji ZTS Krywałd Erg
 The erratic devoted to soldiers who died on the 1st of September 1939. Behind, the seat of Transporting Company Krywałd Erg, date back to 1900.
 Ein eiszeitlicher Gesteinsblock zu Ehren der am 1. September 1939 Gefallenen. Im Hintergrund der aus dem Jahre 1900 stammende Direktionssitz der ZTS-Krywałd-Erg-Werke

1

fot. K. Goluch

(1,2) Dawna zabudowa w rejonie III Kolonii
 Old buildings in the region
 of the 3rd colony
 Frühere Gebäude auf dem Gebiet
 der Kolonie III

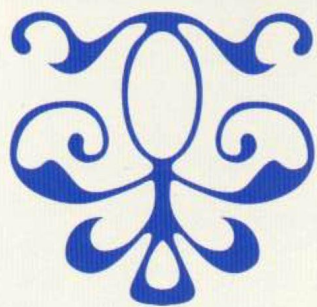

fol. K. Gołuch

Zabudowa czynszowa z pocz. XX w. przy ul. 1-go Maja
Tenement buildings coming from the 20th c. at 1 Maja street
Mietshäuser aus dem Anfang des 20. Jahrhunderts in der 1-go Maja-Straße

fol. K. Gołuch

fol. UM Knurów

MIASTA PARTNERSKIE

Drodzy przyjaciele

To dla nas zaszczyt a zarazem niecodzienna sposobność przekazania pozdrowień władzom, lecz także mieszkańcom miasta Knurów z okazji doniosłej rocznicy, jaką będziecie obchodzić właśnie w tych dniach.

Godne szacunku 700-lecie założenia Knuruwa z pewnością zasługuje na szczególną uwagę społeczeństwa. Nasze miasto Svit, z którym pomyślnie rozwijacie przyjacielskie stosunki, ma wręcz symbolicznie 10 razy krótszą historię. W roku 2004 świętowaliśmy 70. rocznicę powstania naszego miasta, także w obecności delegacji z Knuruwa.

Z radością stwierdzam, że kontakty dwustronne przejawiają się nie tylko na poziomie wizyt miejskich urzędników oraz radnych, lecz uległy pogłębieniu w zakresie wymiany młodzieży. W tym upatruję największy efekt naszej współpracy w umacnianiu stosunków międzyludzkich, w prezentacji historii, ale także współczesności obu miast, jak również w poznawaniu życia innego, jednakże bardzo bliskiego i jednocześnie życzliwego narodu. Svit wraz ze swoją okolicą oferuje znakomite naturalne warunki do uprawiania turystyki i zwiedzania, czego gwarantem jest już sama bliskość Wysokich Tatr, Niskich Tatr oraz historycznych miejscowości. Lecz i inne są w stanie oczarować przyjezdnych. Jeśli uda się nam – zwłaszcza wśród młodych ludzi – rozbudzić zainteresowanie tymi pięknymi miejscami, a ponadto zostaną zadzierzgnięte przyjaźnie, byłby to, jak sądzę, bardzo cenny i pożyteczny element naszej współpracy.

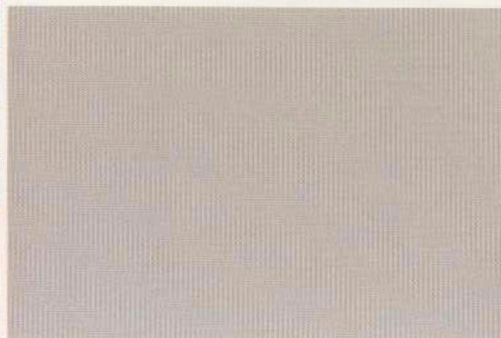
Wraz z reprezentantami naszego miasta miałem możliwość poznania dostojnego jubilata, miasto Knurów, tchnące 700-letnią historią, ale i współczesnością. Są takie dziedziny, z których również my możemy od Państwa czerpać inspirację, uzyskiwać pozytywne doświadczenia i być może nawet je wdrażać w warunkach naszego miasta Svit.

Z okazji 700-lecia Knuruwa życzę waszemu miastu wspaniałej przyszłości, w której będą żyli zadowoleni oraz szczęśliwi mieszkańcy. Cieszę się też na kolejne wspólne przedsięwzięcia i spotkania.

Primator Mesta Svit
inż. Milan Fecko

Szanowny Panie Prezydencie!

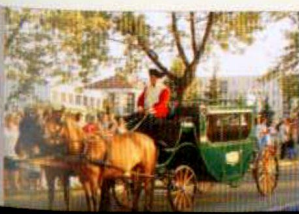
W imieniu własnym i Rady Miasta oraz wszystkich mieszkańców Miasta Kazincbarcika chciałbym na Pana ręce złożyć lokalnym władzom samorządowym i wszystkim mieszkańcom najserdeczniejsze gratulacje z okazji 700 lecia jubileuszu założenia Miasta Knurów.

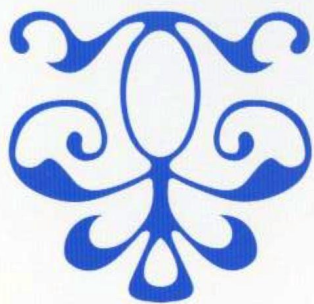
Życzę Państwu następnych lat dalszego dynamicznego rozwoju miasta i wzrostu aktywności lokalnej społeczności.

Niech obchody rocznicowe staną się wyrazem dumy z dotychczasowych osiągnięć i czasem refleksji nad przyszłością Knurów.

*Burmistrz
Dr. Király Bálint*

fol. K. Gohuch

KULTURA

fot. K. Goluch

Klub Kultury Lokalnej „Sztukateria”
Local Culture Club „Sztukateria”
Klub für Öertliche Kultur „Sztukateria”

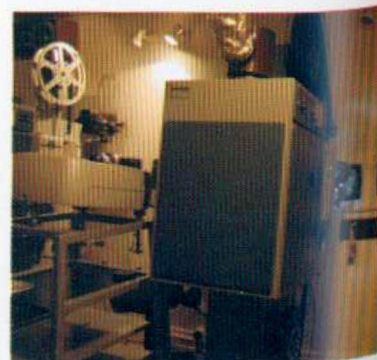
Kino Casino
Casino cinema
"Casino"-Lichtspielhaus

fot. K. Goluch

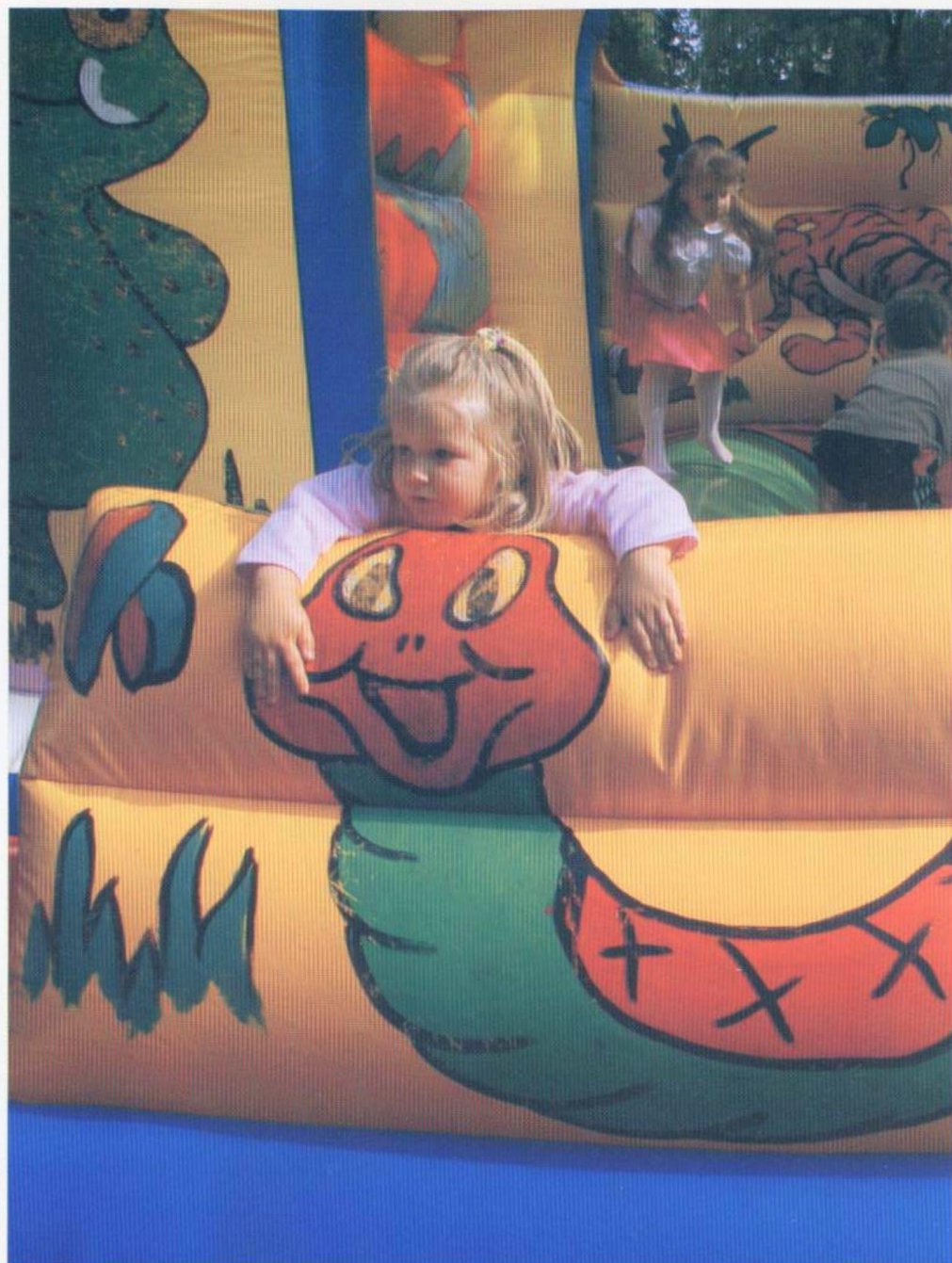
fot. UM Knurów

fot. K. Goluch

Koncert zespołu „Apogeum”
Concert of „Apogeum” band
„Apogeum”-Ensemble im Konzert

fot. K. Gołuch

(1) Festyn z okazji dnia dziecka
The Child's Day picnic
Ein Fest anlässlich des Tages des Kindes

(2) Imprezy kulturalne w Domu Kultury
w Szczygłowicach
Cultural events at the Culture Club
in Szczygłowice
Kulturereignisse im Kulturzentrum
in Szczygłowice

fot. K. Gołuch

fot. UM Knurów

Orkiestra Dęta KWK Knurów
The brass band
at the Coal Mine Knurów
Blasorchester
des Knurów-Kohlenbergwerks

fot. K. Gotuch

Imprezy kulturalne
w Domu Kultury
w Szczygłowicach
Cultural events
at the Culture Club
in Szczygłowice
Kulturereignisse
im Kulturzentrum
in Szczygłowice

Przegląd Lokalny

Koncert knurowskiego tenora Adama Sobierajskiego
Concert given by the tenor singer of Knurów,
Adam Sobierajski
Knurower Tenor Adam Sobierajski im Konzert

Występ Zespołu „Wrzidluki” na Węgrzech
Performance of the band „Wrzidluki” in Hungary
Gastspiel des „Wrzidluki”-Ensemble in Ungarn

fot. K. Goluch

fot. K. Gołuch

fot. K. Gołuch

fot. K. Gołuch

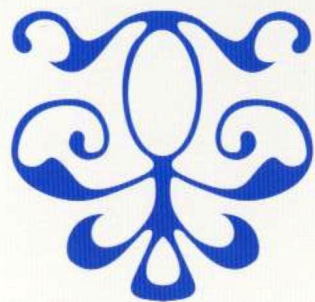
fot. K. Gołuch

Prace artysty-malarza Zygmunta Jerzyka
Works by artist-painter Zygmunt Jerzyk
Kunstwerk vom Maler Zygmunt Jerzyk

Imprezy kulturalne
w Knurówie i Szczygłowicach
Cultural events
in Knurów and Szczygłowice
Kulturereignisse
in Knurów und Szczygłowice

fot. UM Knurów

OŚWIATA

MSP nr 3 przy ul. Michalskiego
Municipal Primary School no. 3
at Michalskiego Street
Die Städtische Grundschule Nr. 3
in der Michalskiego-Straße

fot. UM. Knurów

MSP nr 2 przy ul. Wilsona
Municipal Primary School no. 2
at Wilsona Street
Die Städtische Grundschule Nr. 2
in der Wilsona-Straße

fot. UM Knurów

MSP nr. 1 przy ul. Słoniny
Municipal Primary School
no. 1 at Słoniny Street
Die Städtische Grundschule
Nr. 1 in der Słoniny-Straße

fot. K. Gołuch

fot. K. Gołuch

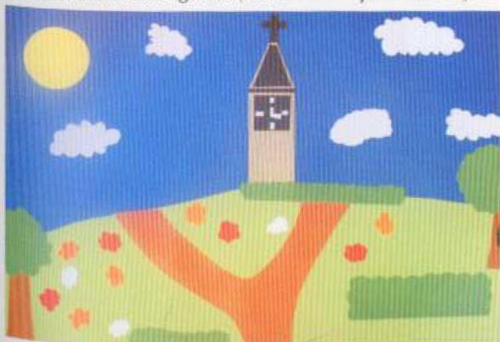
MSP nr 9 przy Alei Lipowej
Municipal Primary School no. 9 at Aleja Lipowa
Die Städtische Grundschule Nr. 9 in der Lipowa-Allee

Praca Tomasza Szumacher MSP6
Work by Tomasz Szumacher Primary School no. 6
Kunstwerk von Tomasz Szumacher (Städtische Hauptschule Nr 6)

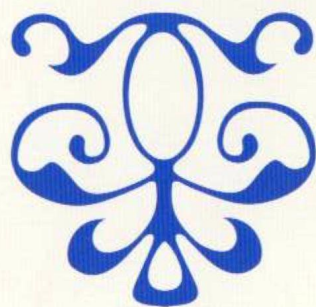
Praca Oli Dogońskiej MSP9
Work by Ola Dogońska Primary School no. 9
Kunstwerk von Ola Dogońska (Städtische Hauptschule Nr 9)

fot. UM Knurów

Klasa regionalna w MSP nr 7
Regional class at Municipal Primary School no. 7
Regionale Klasse in der Städtischen Hauptschule Nr. 7

Praca Ewy Granieczny MSP2
Work by Ewa Granieczny Primary School no. 2
Kunstwerk von Ewa Granieczny (Städtische Hauptschule Nr. 2)

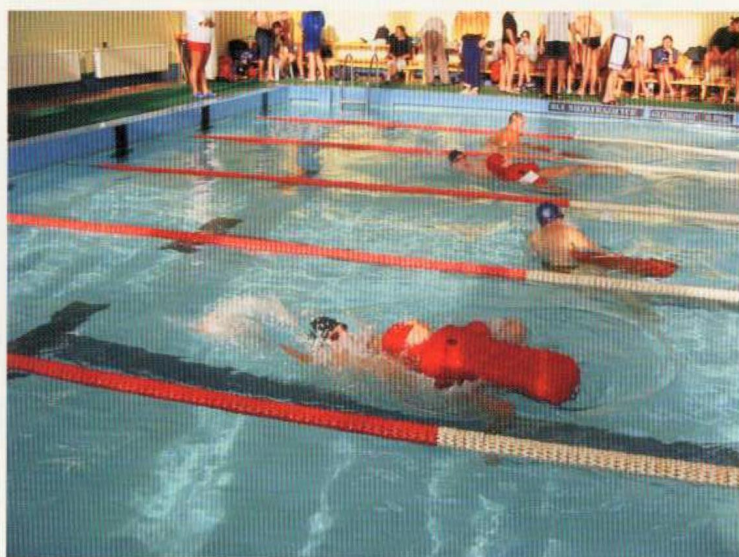

fot. K. Goluch

SPORT I REKREACJA

fot. WOPR OM Knurów

fot. WOPR OM Knurów

Drużyna knurowskich ratowników wodnych WOPR
The team of life-guards of Knurów associated in
the Water Voluntary Emergency Department
Mannschaft des Knurower Freiwilligen Wasserrettungsdienstes

fot. Przegląd Lokalny

Amatorski Klub Biegacza
The Amateur Runners Club
Amateur-Läufer-Klub

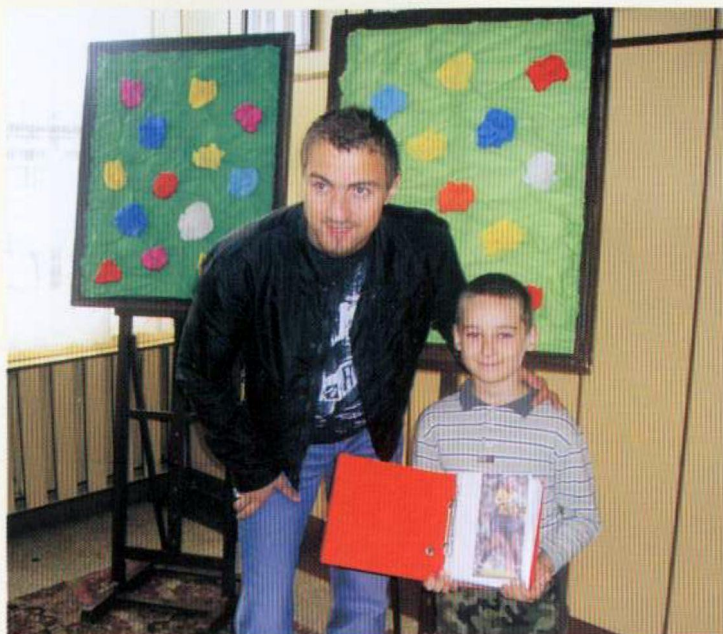

fot. K. Gołuch

fot. K. Gołuch

Drużyna piłkarska „Concordii” Knurów
 The football team „Concordia” Knurów
 Fussballmannschaft des FC Concordia Knurów

fot. Przegląd Lokalny

fot. Przegląd Lokalny

Jerzy Dudek

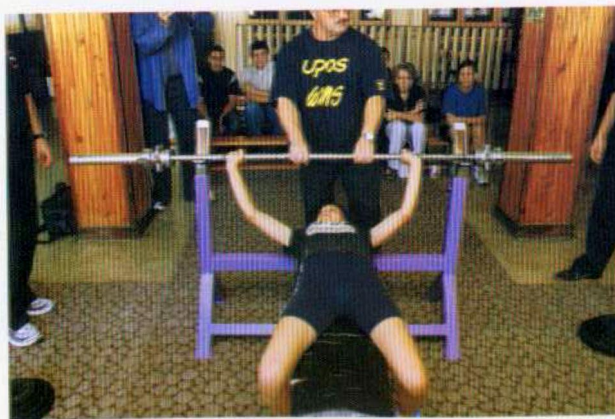
Juniorzy Klubu Bokserskiego „Concordia” Knurów
Junior members of the Boxing Club „Concordia” Knurów
Junioren des Box-Klub Concordia Knurów

fot. K. Goluch

fot. Przegląd Lokalny

fot. K. Goluch

Uczniowski
Klub Sportowy „Eugen”
The Pupils’
Sports Club „Eugen”
Schüler-Sportklub
„Eugen”

Park przy ul. Ogana
The park at Ogana Street
Park an der Ogan-Strasse

fot. K. Góluh

fot. K. Góluh

Kapielisko „Zacisze Leśne”
The watering place named „Zacisze Leśne”(The Forest Refuge)
Schwimmbad Zacisze Leśne

fot. K. Góluh

fot. K. Góluh

fot. K. Góluh

fot. K. Góluh

*Aktywny wypoczynek
Active resting
Aktive Erholung*

fot. K. Góluć

Turniej bokserki w szczylgłowlckiej Hali
A boxing competition in the Hall of Szczylgłół
Boxtournier in der Szczylgłowlcer Halle

fot. Przegląd Lokalny

Bokserzy „Concordii” Knurów
Boxing competitors of „Concordia” Knurów
Boxer des „Concordia” Knurów

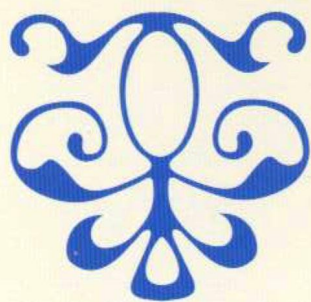

fot. K. Gołuch

fot. K. Gołuch

Aktywny wypoczynek
Active resting
Aktive Erholung

fol. K. Goluch

PRZYRODA

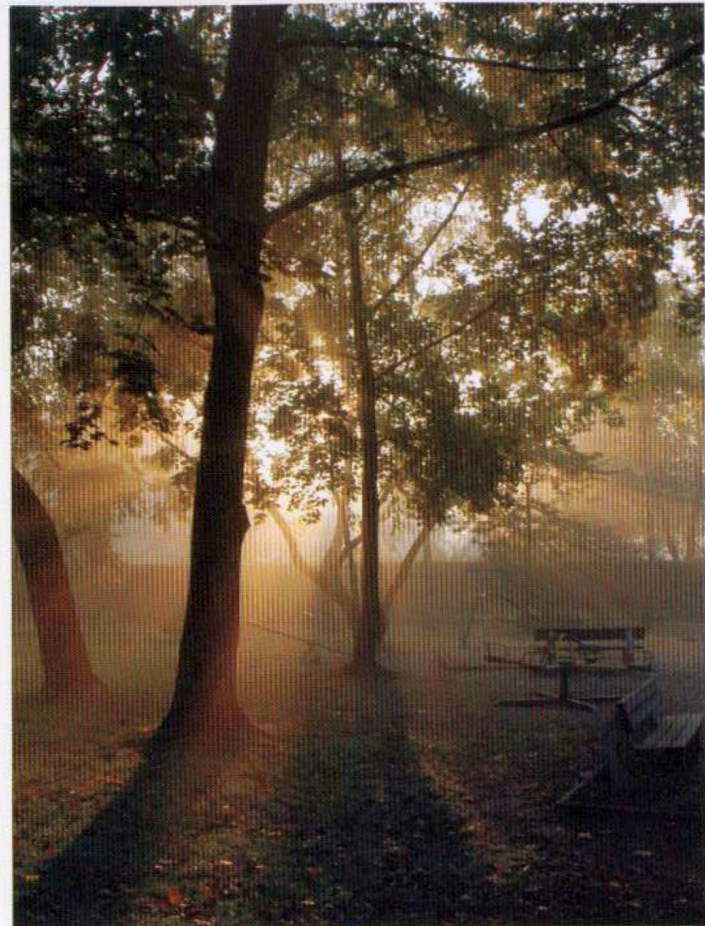
4

5

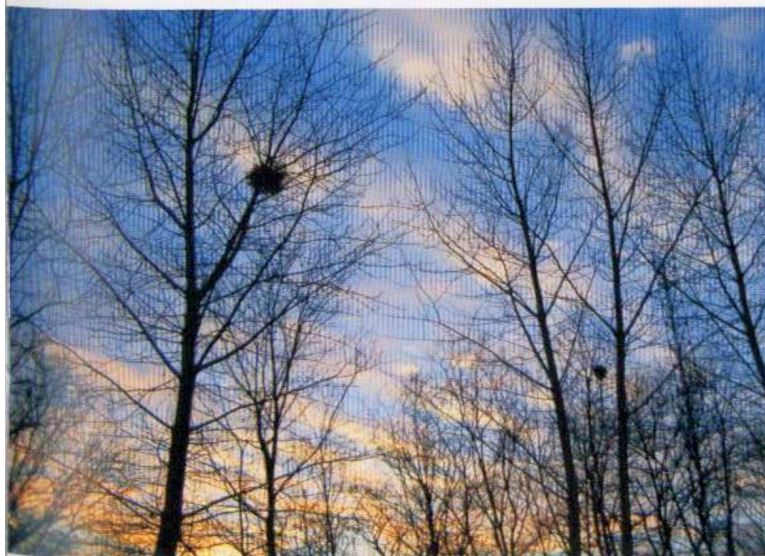
fot. UM Knurów

fot. K. Gołuch

fot. K. Gołuch

fot. UM Knurów

(1,3,4,) Lasek krywaldzki
The wood of Krywald
Knurower Hain

(2) Park przy ul.Dworcowej
The park at Dworcowa Street
Park in der Dworcowa-Straße

(5) Pola uprawne wokół Knurów
Arable land surrounding Knurów
Bebaute Felder um Knurów

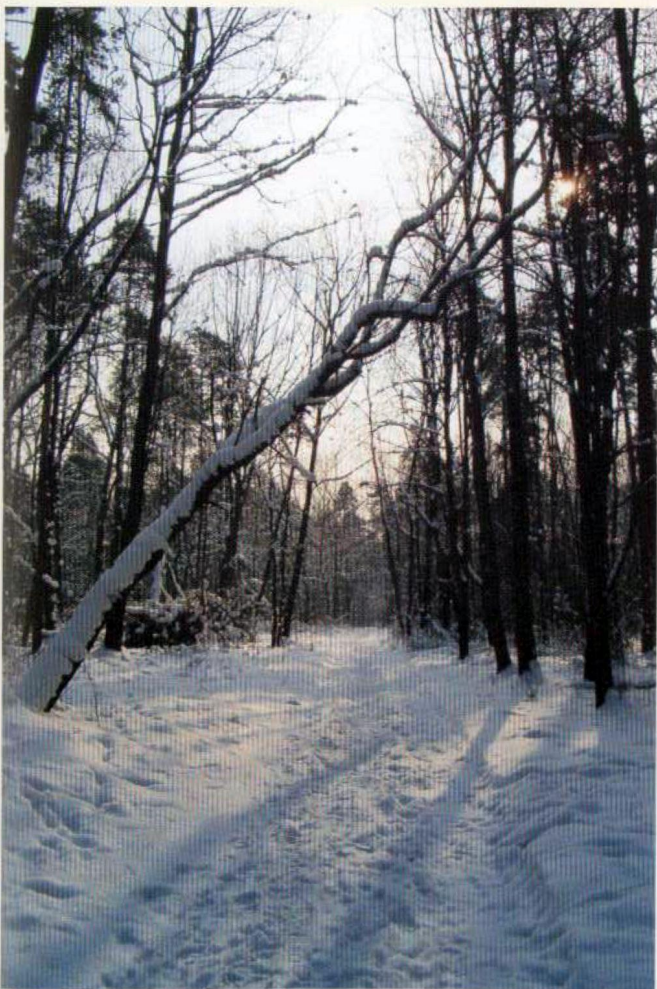
*Skwer przy ul. Niepodległości, w tle budynek Urzędu Miasta
Square at Niepodległości Street, the building of the Town Office behind
Grünanlage an der Niepodległości-Straße, im Hintergrund das Gebäude der Stadtverwaltung*

prof. K. Golich

fot. UM Knurów

*szczygłowskie zalewiska
Marshes of Szczygłowice
Szczygłowicer Überschwemmungsgebiete*

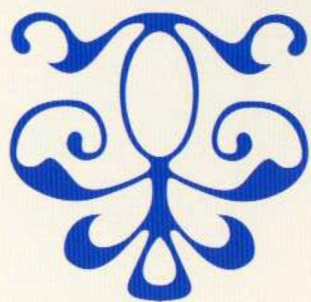

fot. UM Knurów

fot. K. Gołuch

*Lasek krywałdzki
The wood of Krywałd
Knurower Hain*

fol. UM Knurów

DZIEŃ POWSZEDNI

fol. K. Góhuch

*Osiedle Wojska Polskiego I
1st Wojska Polskiego housing estate
Wojska-Polskiego-I Siedlung*

*Targowisko miejskie
The town fair
Städtischer Wochenmarkt*

fol. UM Knurów

*Dawny Dom Kultury, przy ul. 1-go Maja
Previous Culture Club at 1 Maja Street,
Das frühere Kulturzentrum in der 1-go-Maja-Straße*

fol. K. Góhuch

Urząd Miejski przy ul. Niepodległości
The Town Office at Niepodległości Street
Die Stadtverwaltung in der Niepodległości-Strasse

fot. K. Góluh

fot. K. Gołuch

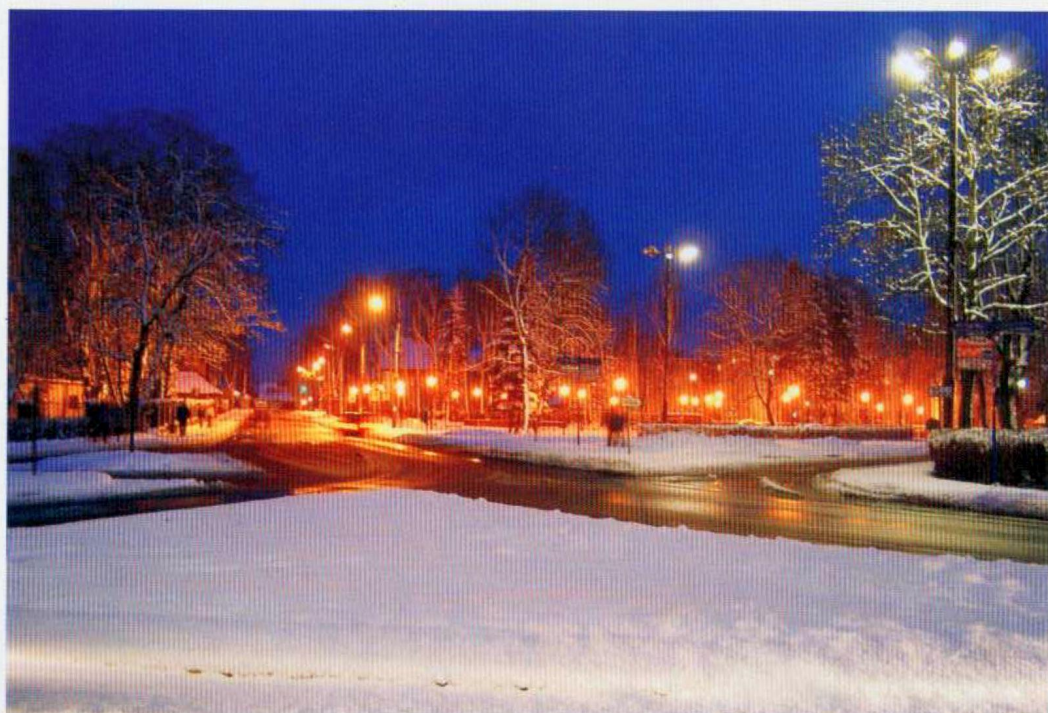
Ochotnicza Straż Pożarna przy ul. 1-go Maja
The Voluntary Fire Brigade at 1 Maja Street
Freiwillige Feuerwehr in der 1-go-Maja-Straße

Widok na ul. Niepodległości
View at Niepodległości Street
Blick auf die Niepodległości-Straße

fot. UM Knurów

Park przy ul. Dworcowej
Park at Dworcowa Street
Park an der Dworcowa-Straße

fot. UM Knurów

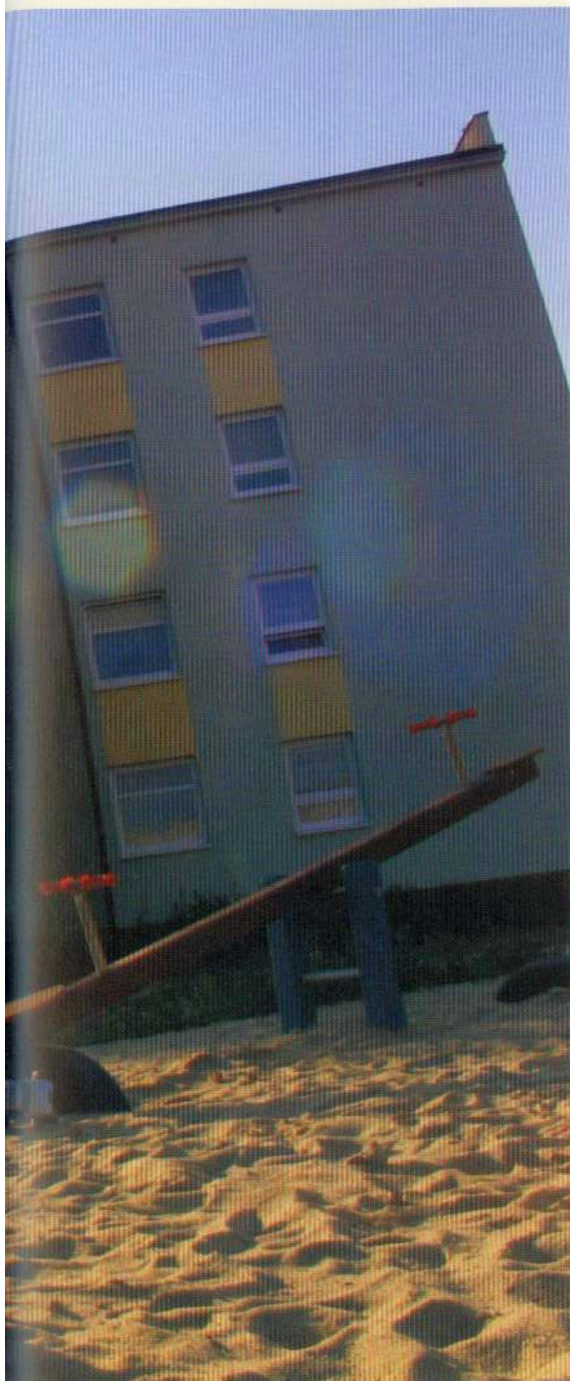

Knurowskie TBS-y przy ul. Ulanów
Constructions by the Association of Social Building in Knurów at Ulanów Street
Knurower Sozialer Bauverein an der Ulanów-Straße

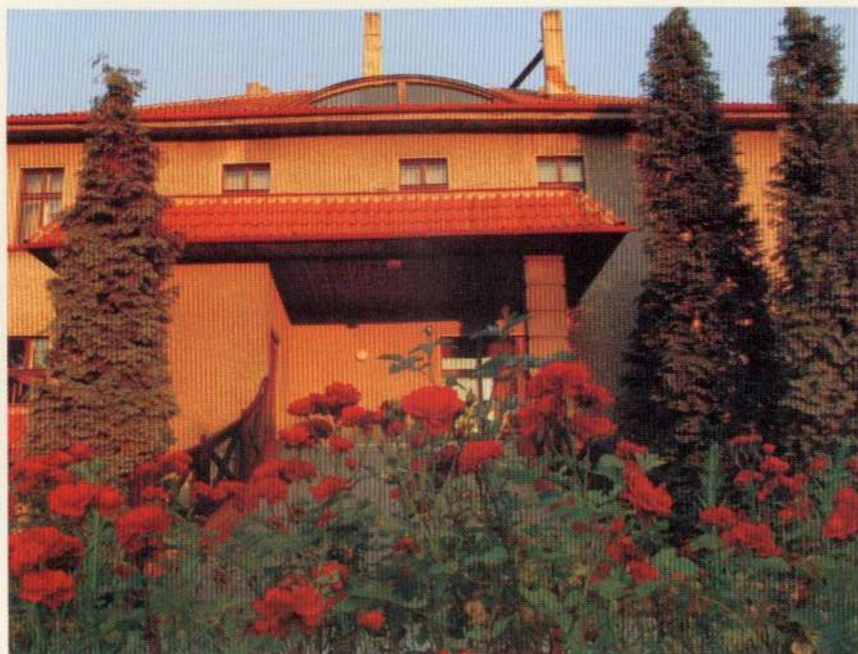
Aleja Piastów
The Alley
of Piast Kings
Piasten-Allee

fot. UM Knurów

fot. K. Gołuch

fot. K. Gołuch

NOT KWK Knurów oraz Izba Tradycji Górniczej przy ul. Dworcowej
 Chief Technical Organisation of the Hard Coal Mine Knurów
 and the Chamber of the Miners' Tradition at Dworcowa Street
 NOT-Organisation in der Knurów-Grube
 und Kammer der Bergmännischer Tradition in der Dworcowa-Straße

fot. UM Knurów

Siedziba Fundacji na Rzecz Rozwoju Miasta Knurowa
 The seat of the Fund for Development of the Town of Knurów
 Sitz der Stiftung für die Entwicklung der Stadt Knurów

fot. UM Knurów

Kolonia „domków fińskich”
 Settlement of prefabricated wooden houses
 "Finnische (Holz-) Häuser"-Kolonie

"Knurów 700 lat"
Wydanie I, marzec 2005

Wydawca
Urząd Miasta Knurów
44-190 Knurów ul. Ogana 5
tel. (48 32) 235 10 17 fax (48 32) 235 15 21
www.knurow.pl, e-mail: um@knurow.pl

Redakcja i opracowanie graficzne
Krzysztof Stryczek – UM Knurów

Tłumaczenie
j. angielski: Dana Otasevici, Katarzyna Faberska
j. niemiecki: Józef Igła, e-mail: joti@1000lecie.pl

Foto UM Knurów
K.Stryczek, B.Kaczmarzyk

Skład
Kamilla Stachowska
Wydawnictwo SQUAD
41-400 Mysłowice, ul. Oświęcimska 14/11
tel. (48 32) 222 98 39, gsm 0 501 552 226
e-mail: squad@poczta.neostrda.pl

Druk
Drukarnia GOLDRUK
33-300 Nowy Sącz, ul. Kościuszki 28
tel. (+48) 18 442 26 38, tel./fax (+48) 18 442 28 45
www.goldruk.com.pl

Podziękowania za pomoc w realizacji
niniejszego Albumu dla
Krzysztofa Gołucha
Bogusława Szyguły
Jana Furgoła
Tomasza Wierciocha
Stefana Rusinowskiego
Redakcji Przeglądu Lokalnego

© copyright by Urząd Miasta Knurów

